

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2^E JAARGANG

WOENSDAG 13 JUNI 1917

No. 76

INHOUD

	Blz.
BETALINGSMOEILIKHEDEN MET ZWEDEN	437
De Nieuwe Spoorwegtarieven	438
De Verscherpte Duikbootenoorlog en de Twentsche Katoen- industrie	439
Overgangsmoeilijkheden	441
Uitbreiding der Sociaal-Economische Statistiek eene Noodzakelijkheid	442
AANTEKENINGEN:	
Duitsche schepen in Amerikaansche havens	443
Geldschieting aan Canada	443
Koloniaal Duitschland	444
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	444
MAANDCIJFERS:	
Spoorwegontvangsten	444
Inklaringen op Amsterdam	444
Nederlandsche handelsstatistiek	445
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	446—455
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hooghweg 122, telefoon no. 3000.
Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

BERICHT.

Tot adjunct-secretaris van het Instituut voor Economische Geschriften is benoemd de heer G. E. Huffnagel. De heer Huffnagel is belast met de dagelijksche werkzaamheden het weekblad betreffende.

12 JUNI 1917.

Ook deze week bleef de Nederlandsche geldmarkt ruim. Particulier disconto noteerde 1½ à 2 pCt.; prolongatie rentè 2½—2—2¼ pCt., terwijl Vrijdag geen noteering tot stand kwam. Alleen voor callgeld heerschte weer meerdere vraag en kwamen belangrijke afsluitingen tot stand. Dooreen genomen blijft de toestand ruim, zonder dat echter het aanbod van geld dringend wordt, en met meerdere terughouding voor uitzettingen op eenigszins langen termijn.

* * *

Op de wisselmarkt was de aandacht hoofdzakelijk

geconcentreerd op de daling van Marken, Oostenrijksche Kronen en Roebels. De eerste daalden bijna 6 pCt., de beide anderen circa 8 pCt. Het sterk varieeren van deze koersen lokt steeds meer speculanten, die trachten te manipuleeren. Daar gedurende de afgelopen week een sterke baisse speculatie heeft plaats gehad, kan een reactie niet uitblijven. Maandag waren de koersen voor Berlijn en Weenen dan ook belangrijk vaster onder den invloed van eenige vage berichten over onderhandelingen tusschen Oostenrijk en Roemenië of Rusland. De Roebels waren hoofdzakelijk flauw op aanbod uit Skandinavië. De markt is hier slechts klein; de slechte berichten over den binnenlandschen toestand van Rusland laten niet na indruk te maken en daar hulp van Amerika uitblijft, terwijl de overige entente-landen krachtig met leeningen worden gesteund, wordt de valuta kwestie voor Rusland steeds moeilijker.

BETALINGSMOEILIKHEDEN MET ZWEDEN.

Begin 1916 ging de Zweedsche Kroon, tot dusver als de andere vreemde muntsoorten tegenover den Nederlandschen gulden gedeprimeerd, agio doen, eerst enkele percenten, dan tot 10 en 15 percent. En van dien tijd dateeren, zooals onze houthandel maar al te goed weet, de moeilijkheden in het betalingsverkeer met Zweden.

De moeilijkheden houden ten nauwste verband met de bekende Zweedsche goudpolitiek. Bij wet van 8 Februari 1916 werd de Rijksbank op haar verzoek ontheven van de verplichting goud tegen vastgestelden prijs van 2,480 Kronen per K.G. aan te nemen, uit overweging — zooals het in het schrijven der Rijksbank luidt — dat bij den huidige stand der wisselkoersen de Rijksbank het goud, dat voor de behoefte der bank onnoodig is, niet zonder zeer beduidend verlies kan verkoopen, zoodat, waar de goudvoorraad tot een bedrag is aangegroeid, dat zeker toereikend mag worden geacht voor alle denbare verplichtingen, opheffing van den aanvaardingsplicht wenschelijk is.

Het standpunt van de Zweedsche rijksbank, sedert gevolgd door de centrale bankinstellingen van Noorwegen en Denemarken, heeft tot tal van beschouwingen aanleiding gegeven, die na hetgeen in den laatsten tijd ook hier te lande over het vraagstuk geschreven is, thans onbesproken mogen blijven. Genoeg zij, dat het niet bij het enkele weigeren van het vreemde goud tegen de aan het muntstelsel ten grondslag liggende waardeverhouding bleef, doch dat al spoedig, in overleg met de particuliere bankinstellingen systematisch ook aan de andere betalingswijzen moeilijkheden in den weg werden gelegd. Credieten aan den vreemde werden niet dan onder zeer bezwarende voor-

waarden verleend, terwijl, werd het goud aanvaard, zij het tegen lagere prijs, althans nog aanvaard, na zekeren tijd ook dit eindigde. Zelfs gingen de centrale banken zóó ver, dat zij de eigen gouden munten, die het buitenland wilde terugvoeren, weigerden.

Het onvermijdelijk resultaat was, dat, toen de wisselkoers eenmaal neiging tot stijgen vertoonde, zij, behalve in een tusschenperiode, toen een tusschen Engeland en Zweden getroffen valutaregeling haar invloed deed gelden, voortdurend belangrijker boven pari bleef, een resultaat te onaangenaam, omdat men aannemen mag, dat niet in de eerste plaats onze eigen betalingsbalans met Zweden, die vergelijkenderwijs van betrekkelijk geringen omvang is, doch veel meer het feit, dat Zweden's financiële positie ten opzichte van Engeland en Duitschland nog krachtiger was dan de onze, hiertoe leidde.

Dat onze circulatiebank, die thans bij alle dergelijke vragen een leidende rol vervult, ook hier naar verbetering heeft gestreeft, blijkt uit het voor kort verschenen jaarverslag over het boekjaar 1916—1917. Op bereikte resultaten kon weliswaar niet gewezen worden. Echter werd de hoop uitgesproken, dat nieuw geopende onderhandelingen met Zweden tot een uitweg zouden leiden.

Met leedwezen wordt thans vernomen, dat deze hoop ijdel is gebleken. Dat goud zonder meer zou worden geweigerd, was te verwachten. Ook een uitvoerig gemotiveerd verzoek om, op den grondslag van bankcredieten aan Nederlandsche handelaren, tot een valutaregeling te geraken, bleef zonder resultaat, aangezien het afstuitte op de weigering der regeering, die compensatie eischte in goederen, met name voedingsmiddelen en grondstoffen hiervoor. Een eisch, dien men niet de naar het schijnt ernstige moeilijkheden, waar Zweden in den laatsten tijd op het stuk der volksvoeding voor staat, in verband zal mogen brengen, doch waarop het antwoord onzerzijds nauwelijks twijfelachtig kan zijn. Immers, voorzoover niet reeds dadelijk eigen schaarschte zich tegen uitvoer volstrekt verzette, stuitte, wat de gansche groep der van elders ingevoerde voedings- en genotmiddelen betreft, uitvoer naar Zweden op het bezwaar, dat Zweden — niet in het bezit van eene instelling in den geest onzer N.O.T. — niet in staat is voldoende zekerheid te verschaffen, dat inderdaad consumtie in het binnenland zal plaats vinden.

Aldus zijn de onderhandelingen — het was bij het door Zweden ingenomen standpunt nauwelijks anders te verwachten — wederom volstrekt vastgelopen. Immers het nog gegeven advies te betalen door dekking in sterling of dollars, waardoor uitderdaad het agio niet te omgaan zou zijn, kan moeilijk als een serieus voorstel gelden.

„Er is iets zeer onbevredigends — aldus, overgezet in den tegenwoordigen tijd, het laatste bankverslag — in het feit, dat op die wijze eenige neutrale landen, met elkaar in de beste vriendschap levende en welker handelaren over en weer trachten de zaken gaande te houden, door de weigering der vreemde circulatiebanken tot medewerking, niet meer in staat zijn tot geldelijke afwikkeling der schulden van het eene land aan het andere te geraken; natuurlijk moet dit op den duur een nadeeligen invloed hebben op het onderhouden der handelszaken, terwijl juist elk neutraal land in deze omstandigheden het zich tot een eervolle taak moet rekenen die handelsrelaties zoo ongestoord mogelijk te doen voortzetten.”

Indien in deze tijden een centrale bankinstelling tot een dergelijke uitspraak gerechtigd is, dan is het de Nederlandsche Bank. De van Zweedsche zijde aangenomen houding steekt hierbij in hooge mate ongunstig af. B.

DE NIEUWE SPOORWEGTARIEVEN.

Men schrijft ons van geachte zijde:

Evenals voor vele andere zaken geldt thans voor het vervoer per spoorweg, dat de prijs stijgt naar mate

de kwaliteit daalt. De reizigerstarieven sedert 1 Januari j.l. met 20 pCt. verhoogd, eerstdaags met nogmaals 30 pCt., waartegenover vermindering van reisgelegenheid, verlenging van den reisduur, overvulde coupé's, afschaffing van dames-coupé's enz.; bij het goederenvervoer dito: sedert April 1916 een toeslag van 10 pCt. op alle goederentarieven, welke toeslag thans is verdubbeld, verhooging van staangeld enz., waartegenover verdrievoudiging van de leveringstijden en wagengebrek.

Wij mogen vertrouwen, dat als de normale tijden zijn teruggekeerd, de kwaliteit weer zal stijgen, in vele opzichten zelfs, dank zij de fusie, boven het peil van voor den oorlog.

Of wij echter op behoud van onze zonder oorlogstoeslag toch inderdaad zeer lage personen- en goederentarieven zullen mogen rekenen, mag in twijfel worden getrokken.

Allerwegen is in de laatste jaren reeds tot verhooging der spoorwegtarieven overgegaan, thans weder is in Pruisen, nadat onlangs reeds in den Rijksdag tot een verkeersbelasting van de eerste klasse met 16 pCt., de tweede klasse met 14 pCt., de derde klasse met 12 pCt. en de vierde klasse met 10 pCt. besloten was, een verhooging van de eenheidsprijzen der reizigerstarieven met 10 pCt. voorgesteld.

De kans, dat ook hier te lande een plaatskaartenbelasting ten behoeve van 's Rijks kas zal worden ingevoerd, is door de terugkeer van Minister Treub op den Kneuterdijk weer grooter geworden en anderzijds zal vermoedelijk de omwerking, welke onze spoorwegtarieven in verband met de fusie nog zullen hebben te ondergaan, de maatschappijen een welkome gelegenheid bieden tot eenige verhooging.

Intusschen zal dan uit den aard der zaak als eisch zijn te stellen, dat die verhoogingen meer doordacht zullen zijn dan de huidige oorlogtoeslagen, waaraan het groote bezwaar van elke opcentenheffing kleeft, dat zij n.l. de gebreken van het tarief nog wat aanscherpt.

Het is bekend hoe hier te lande de tariefafstanden, dank zij het twee maatschappijenstelsel, op veelal irrationeële wijze zijn berekend, een gebrek, dat door de fusie, naar mag worden vertrouwd, zal verdwijnen, doch thans nog bestaat; voorts ook hoezeer in ons tariefstelsel de concurrentie met den waterweg een rol speelt en het aanzien heeft gegeven aan talloze zeer lage speciale tarieven.

De vraag rijst dan ook of de Maatschappijen niet met meer omzichtigheid hadden kunnen te werk gaan en door opheffing van bedoelde concurrentie-tarieven, die thans ten onrechte het vervoer van den waterweg naar den overbelasten spoorweg trekken, met een lagere, algemeenen toeslag hadden kunnen volstaan en tevens een meer rationeelen tarieftoestand scheppen.

Voor den toeslag van 50 pCt. op de reizigerstarieven gedurende de drie zomermaanden is niet als voor dien op de goederentarieven als motief aangevoerd de buitengewone stijging der exploitatiekosten, maar de toevloed van reizigers, welke in die maanden is te wachten en, in verband met het kolengebrek, niet behoorlijk is te verwerken.

De bezwaren voor een behoorlijke uitoefening van den spoorwegdienst, bij de huidige kolenschaarschte, van de zomerdruk te duchten zijn inderdaad niet gering te achten en het opcentenmiddel lag voor de hand; eenvoudigheidshalve heeft men ook gedurende de maanden Mei en Juni de afgifte van kilometerboekjes en tienrittenboekjes gestaakt, blijkbaar ten einde opkopen te voorkomen, ofschoon dit doel toch ook had kunnen worden bereikt, door de in die maanden af te geven boekjes niet geldig te verklaren gedurende de 3 zomermaanden en als zoodanig te kenmerken.

Dat deze maatregelen, dank zij de uitzondering der abonnementen, niet het zakenleven doch alleen het reizen voor genoegen zouden treffen, zooals op blz.

408 van dit weekblad werd betoogd, is niet vol te houden; hoevelen moeten niet voor onderwijsdoel-einden, voor marktbezoek of andere kostwinning herhaaldelijk van den trein gebruik maken, zonder daarom nog van een abonnement voldoende te kunnen profiteren.

Ook de vergelijking t.a.p. met de prijsverhoging van gas- en electriciteit in het belang der kolenbesparing gaat niet op; niet alleen, dat die prijsverhoging heel wat minder ver gaat, doch daarnevens wordt een rantsoeneering toegepast.

Bij de reizigerstarieven echter uitsluitend een groot aantal opcenten, voor alle klassen evenveel, hetgeen te meer bezwaard is, omdat de onderlinge prijsverhouding der 3 klassen, t.w. 2 : 1½ : 1, hier te lande in afwijking van bijna overal elders, voor de hoogere klasse toch reeds veel te gunstig is.

Ware hier niet een billijker stelsel te vinden geweest, bijv. van verplichte plaatsbespreking, desnoods met beperking van het aantal klassen.

Men had dan althans de zekerheid gehad, dat steeds met ten volle bezette treinen zou worden gereden, een eerste eisch, waar zóó met trekkracht en ruimte zal moeten worden gewoekerd als dezen zomer. Thans zal vermoedelijk op de hoofdlijnen en in de sneltreinen ook de 1e klasse wel overvuld zijn, alware het alleen met benzinelooze O.W.'ers, abonné's en de talloze vrij- en dienstkaartenhouders. Maar in de stop- en vroegtreinen en op meer afgelegene trajecten zal vermoedelijk de 1e klasse en ook de 2e klasse, als gewoonlijk, veelal onbezet zijn, dat dunkt ons thans eene ongeoorloofde verspilling van ruimte en trekkracht, evenals ook bijv. het mede voeren van restauratie-rijtuigen; door tijdelijke opheffing van de 1e klasse ¹⁾, wellicht gepaard aan het bestemmen op korte trajecten van bagage- of daartoe geschikte gesloten goederenwagens voor reizigersvervoer ware wellicht iets te bereiken geweest. Eene oplossing in dien geest ware minder eenvoudig en voor de maatschappijen minder voordeelig geweest, doch zij hadden zich dan het verwijt bespaard, dat thans, gelet op de tegenwoordige, voor onze spoorwegmaatschappijen ongekende dividenden van 5 pCt., niet ten onrechte wordt gemompeld, dat zij, door de kolerantsoeneering tot kleineren omzet genoopt, dit door hogere prijzen trachten goed te maken.

DE VERSCHERPTE DUKBOOTENoorlog EN DE TWENTSCHE KATOENINDUSTRIE.

Men heeft in de laatste weken in de dagbladen geregeld berichtjes kunnen lezen over fabrieken in Twente, die door gebrek aan grondstoffen hun bedrijf moesten inkrimpen of in enkele gevallen zelfs geheel stil zetten. Eenige nadere gegevens omtrent de wijze, waarop de Twentsche katoenindustrie in hare behoefte aan grondstoffen moet voorzien, zijn dus zeker wel van actueel belang.

Aan ruwe katoen alleen is men n.m. niet voor allen geholpen. Wel is dit de grondstof voor de 14 katoenspinnerijen, doch 7 daarvan zijn zelf met weverijen verbonden en 2 andere financieel zeer nauw gelieerd met weverijen, zoodat deze 9 spinnerijen bijna al hun garens of zelf verweven, of aan bevriende firma's verkoopen en daarvan slechts weinig aan de markt komt. De productie der overige 5 katoenspinnerijen, die op de binnenlandsche markt hun garens verkoopen is bij lange na niet voldoende voor de behoeften der ongeveer 40 katoenweverijen, die dan ook het grootste gedeelte hunner garens in het buitenland koopen en

¹⁾ Volgens de Ned. Spoorwegstatistiek over 1915 bedroeg het bij de 4 Ned. maatschappijen aanwezige aantal plaatsen in de personenrijtuigen voor alle klassen tezamen 171.836, waarvan 10 pCt. uitsluitend 1e klasse plaatsen; het aantal reizigers 1e klasse bedroeg in dat jaar slechts 3 pCt. van het totaal aantal reizigers, het aantal door reizigers 1e klasse afgelegde kilometers slechts 4½ pCt. van het totaal aantal reizigerskilometers.

daarvoor sedert den oorlog uitsluitend op Engeland zijn aangewezen. Dat deze invoer zeer belangrijk is, blijkt uit de statistieken van de Engelsche Board of Trade, volgens welke de uitvoer van katoenen garens heeft bedragen in:

1913..	39.255.300 lbs.	bij een totaal uitvoer van 210.099.000 lbs.
1914..	43.147.000 " " " " " "	178.527.800 "
1915..	59.746.000 " " " " " "	188.169.200 "
1916..	64.232.000 " " " " " "	172.192.800 "

zoodat men dus wel zien kan, dat de Twentsche katoenweverijen zeer goede klanten zijn voor de Engelsche spinnerijen in het Manchester district. Dat de invoer van garens uit Engeland gedurende den oorlog is toegenomen, vindt zijn oorzaak in het feit, dat de uitvoeren uit Duitschland en België, die voor den oorlog soms zeer belangrijk waren, thans geheel zijn opgehouden.

De behoefte aan ruwe katoen in Nederland kan volgens de meest betrouwbare gegevens, door belanghebbers onder medewerking van de N.O.T. samengesteld, op circa 40.000 ton per jaar geschat worden. Dit komt ook uit met de Nederlandsche statistieken, volgens welke het invoeroverschot bedroeg in:

1913.....	36.177.000 K.G.
1914.....	29.112.000 "
1915.....	39.927.000 "

Men moet dan in aanmerking nemen, dat in eenige spinnerijen in 1914 korter is gewerkt en sedert eenige spinnerijen belangrijk zijn uitgebreid. Neemt men van deze 40.000 ton eerst af de katoen, die voor verbandwatten, schietkatoen enz. verbruikt wordt en verder de behoefte van de Brabantsche industrie, zoo kan zeker wel aangenomen worden, dat in Twente in normale jaren circa 35 millioen K.G. ruwe katoen wordt versponnen, waaruit ongeveer 31 millioen K.G. katoenen garens worden verkregen. De binnenlandsche productie aan katoenen garens is dus nog grooter dan de invoer. Indien men hieruit zoude afleiden, dat indien onverhoopt de aanvoer van katoenen garens uit Engeland geheel zoude ophouden en men slechts voldoende ruwe katoen voor de spinnerijen had, toch de grootste helft van de weeftouwen zou kunnen doorloopen, heeft men het geheel mis. In de eerste plaats zijn de hier gesponnen garens meestal de grovere nummers en worden de fijnere garens uit Engeland geïmporteerd, zoodat een gelijke gewichtshoeveelheid van deze laatste ook van grootere waarde is voor een weverij dan een zelfde hoeveelheid aan binnenlandsche garens. Bovendien worden om verschillende technische redenen, die hier niet nader behoeven te worden uiteengezet, hier in de spinnerijen hoofdzakelijk kettin-garens gesponnen en hebben deze weinig nut voor een weverij, als de daarbij behoorende inslaggarens ontbreken. Zelfs die weverijen, waaraan spinnerijen verbonden zijn, betrekken in de meeste gevallen nog een groot gedeelte van hun inslaggarens uit Engeland en zijn dus eveneens afhankelijk van den aanvoer van deze garens.

De ruwe katoen, die in de Nederlandsche spinnerijen verbruikt wordt, is voor het grootste gedeelte Noord-Amerikaansche katoen en voor een klein gedeelte Engelsch-Indische katoen. Deze laatste soort werd tot nu toe uit of via Engeland betrokken en daar zulks om de bekende scheepvaartbepalingen thans niet verder mogelijk is, zoude men moeten trachten deze Indische katoen direct uit Bombay of Madras aan te voeren, hetgeen zeker niet zeer eenvoudig zal zijn. De Amerikaansche katoen werd voor den oorlog voor het grootste gedeelte uit Bremen en voor een kleiner gedeelte uit Liverpool of direct uit Amerika betrokken, doch sedert Augustus 1914 is men uitsluitend op de beide laatste wijzen aangewezen. Of-schoon dan ook sedert het uitbreken van den oorlog de meeste katoen direct uit Amerika werd geïmporteerd, bleven de Twentsche spinners toch ook nog geregeld uit de dikwijls groote voorraden in Liverpool koopen, totdat dit in Februari j.l. is opgehouden. Wel bestond er sedert Mei 1915 in Engeland een uitvoer-

verbod van ruwe katoen, doch voor Nederland werden nog steeds licences voor beperkte hoeveelheden afgegeven. In Februari j.l. sedert het uitbreken van den verscherpten duikbootoorlog is zulks opgehouden, omdat men in Engeland vreesde zelf niet voldoende katoen te zullen houden of omdat men meende, dat de scheepsruimte, die noodig was om de katoen uit Noord-Amerika naar Liverpool te brengen, voor Engeland zelf beschikbaar moest blijven en dat Nederland, dat toch voldoende schepen had, zelf deze katoen maar uit Noord-Amerika moest aanvoeren. Daar echter van af einde Januari j.l. geen schepen met stukgoederen of gemengde lading uit Noord-Amerika zijn vertrokken, heeft de aanvoer van ruwe katoen hier te lande zich sedert beperkt tot die ladingen, die met 1 Februari reeds onderweg waren en die ook thans nog niet alle binnen zijn en bovendien tot die partijen waarvoor reeds uitvoervergunning in Engeland was verleend en die thans waarschijnlijk voor het grootste gedeelte wel zullen zijn aangekomen. De voorraden aan de spinnerijen waren echter vrij belangrijk en daar men door de maatregelen van de Rijkskolendistributie toch op een kolengebruik van hoogstens 75 pCt. van het normale verbruik was aangewezen, hebben de meeste spinnerijen zich tot nu toe kunnen redden al heeft een enkele dan ook wel eens eenige dagen of soms zelfs enkele weken stilgestaan. Thans zullen de voorraden ruwe katoen wel belangrijk zijn verminderd en is het te vreezen, dat binnen korte tijd enkele spinnerijen genoodzaakt zullen zijn hun productie nog verder in te krimpen. Wel heeft de Nederlandsche Regeering schepen voor den aanvoer van ruwe katoen beschikbaar gesteld, doch waar deze of nog moeten vertrekken of eerst sedert korten tijd onderweg zijn, zal het zeker nog wel eenige maanden duren, alvorens men op dezen aanvoer kan rekenen, en is er dus wel kans, dat vóór dien tijd de bedrijfsinkrimping in de Nederlandsche katoenspinnerijen zich nog verder zal uitbreiden. Het is dus zeker te hopen, dat de scheepvaartverbinding met Noord-Amerika gehandhaafd zal kunnen blijven, opdat de spinnerijen zich ook verder daar van de door hen benodigde ruwe katoen zullen kunnen voorzien.

Voor de Twentsche weverijen is de kwestie niet zoo eenvoudig. De garens uit Lancashire werden tot nu toe aangevoerd met vrijwel alle lijnen, die de geregelde dienst tusschen Engeland en Nederland onderhouden. Zoowel de Cork Steamship Company, die van de Westkust via het Ship-Canal als de verschillende Engelsche en Nederlandsche lijnen die van Hull en Goole naar Amsterdam, Rotterdam of Harlingen varen, namen aan dit vervoer deel. Nu vanaf begin Februari de meeste Nederlandsche lijnen hun dienst naar Engeland gestaakt of tenminste belangrijk ingekrompen hebben, werden in Februari/Maart j.l. de meeste garens nog met Engelsche schepen vervoerd. Sedert begin April j.l. geeft de Engelsche regeering echter uitsluitend licences voor garens voor verschepping met Nederlandsche schepen, waarschijnlijk omdat zij daardoor de Nederlandsche lijnen wilde noodzaken hun verkeer op de Engelsche Oostkusthavens te hervatten of te blijven handhaven. Dit is echter niet zoo maar gedaan, want het varen in convooi op Engelsche havens brengt voor neutrale schepen nogal moeilijkheden mede en het varen zonder convooi schijnt thans zeer gevaarlijk. Bovendien bestaan in Engeland verschillende bepalingen omtrent de verplichting bij het halen van goederen vandaar ook weer andere goederen, waaraan Engeland behoefte heeft, aan te voeren, of anders elders compensatie te geven. Het is hier de plaats niet om uitvoerig over deze moeilijkheden uit te wijden, doch het is wel zeker, dat de Nederlandsche Regeering, die wel alle moeite zal doen om deze moeilijkheden op te lossen, hier voor een zeer netelige kwestie staat. In het belang der Twentsche katoenweverijen is het zeker te hopen, dat zij er in zal slagen een oplossing te vinden om deze

moeilijkheden uit den weg te ruimen en dat dan de aanvoer van garens uit Engeland spoedig weer op eenigszins ruimere schaal zal kunnen plaats vinden. Hebben wij hierboven gezien, dat deze aanvoer in de laatste jaren ruim 5 miljoen lbs. per maand bedraagt, gedurende de eerste maanden van 1917 heeft dit slechts bedragen in:

Jan. 1917..	4.684.400 lbs.	tegen	4.825.300 lbs.	in	Jan. 1916
Febr. 1917..	3.353.200 „	„	6.255.600 „	„	Febr. 1916

terwijl over de volgende maanden van dit jaar in Engeland om militaire redenen geen gespecificeerde cijfers werden gepubliceerd. Men kan echter wel aannemen, dat de uitvoeren in de maanden Maart/Mei 1917 zeer veel kleiner zijn geweest dan de overeenkomstige maanden van verleden jaar. Het is dus niet te verwonderen, dat de Twentsche katoenweverijen, niettegenstaande de groote voorraden aan garens, die zij in Februari algemeen bezaten thans dringend om grondstoffen verlegen worden. Indien de aanvoer dan ook niet spoedig flink verbetert, zal zeker de werktijd in de meeste weverijen belangrijk moeten worden ingekrompen of in vele gevallen zelfs geheel moeten worden gestopt. Zooals hierboven echter uiteen is gezet, is deze kwestie verre van eenvoudig en moet men voor de Nederlandsche garenverbruikers maar hopen, dat met medewerking van de Regeering een afdoende oplossing gevonden zal kunnen worden.

Bovendien mag niet vergeten worden, dat behalve de Twentsche weverijen nog verschillende andere bedrijven van den invoer van garens afhankelijk zijn als b.v. de katoen en half-linnen weverijen in Gelderland en Brabant, de tricotage-fabrieken, wier aantal zich de laatste jaren zeer heeft uitgebreid, de garenververijen, die vooral in Helmond een uitgebreide industrie vormen, de confectiefabrieken enz., enz. Als men dan in aanmerking neemt, dat alleen in de Twentsche textielindustrie meer dan 26.000 arbeiders werk vinden, kan men zich een voorstelling maken van de groote werkeloosheid die ontstaan zou, indien werkelijk de invoer van Engelsche garens geheel zou ophouden.

Behalve met de aanvoer van grondstoffen sukkelt men in Twente ook zeer met den uitvoer van de vervaardigde manufacturen. Zooals bekend is, wordt vervaardigde de grootste helft dezer manufacturen uitgevoerd, welke uitvoer in verband met de bepalingen van de N.O.T. door welke bemiddeling de invoer van ruwe katoen en garens plaats vindt, thans uitsluitend naar overzeesche landen kan plaats hebben. Behalve Nederlandsch-Indië, dat zeker wel het voornaamste afzetgebied is voor de vervaardigde stapelartikelen, vindt deze uitvoer voornamelijk plaats naar Engelsch-Indië, China, Straits-Settlements, West- en Oost-Afrika, Zuid-Amerika en verder naar de Scandinavische Rijken en in normale omstandigheden ook naar de Levant en de Balkan Rijken, welke laatste uitvoer echter sedert den oorlog vrijwel is opgehouden. Door de bekende moeilijkheden op scheepvaartgebied is het vanaf begin Februari zeer lastig geweest deze verschillende landen te bereiken, zoodat veilig verondersteld mag worden, dat bij de groote Twentsche weverijen die voornamelijk voor export werken, belangrijke voorraden manufacturen in de magazijnen op verschepping wachten. Wat Nederlandsch-Indië betreft, zijn er reeds enkele schepen weer vertrokken en moet men maar hopen, ook in het algemeen vaderlandsch belang, dat het geregeld verkeer met onze koloniën verder gehandhaafd zal kunnen blijven. Voor de andere markten, hierboven genoemd, is de oplossing veel ingewikkelder door het ontbreken van directe Nederlandsche scheepvaartverbindingen. Wel kan men goederen via Londen of via Liverpool op weg brengen, doch deze moeten dan dikwijls op doorverschepping wachten, terwijl het gebrek aan scheepsruimte in Engeland steeds ernstiger gevoeld wordt en men dus moet vreezen, dat verschepping van manufacturen via Engeland zeker niet gemakkelijker zal worden. Nu echter de Nederlandsche reederijen haar

dienst weer op verschillende landen hebben hervat, moet men maar hopen, ook voor de andere export-industrieën, dat dit zoo door zal gaan en ook voor die landen waar thans nog geen directe nationale verbinding mede bestaat, deze binnenkort weer zal kunnen worden opgevat, of anders nieuwe verbindingen zullen ontstaan. Ook na den oorlog is dit een zaak van het grootste gewicht, daar de levensvatbaarheid van een exportindustrie zeker geheel afhangt van de scheepvaartverbindingen, zoowel wat de aanvoer van de grondstoffen als de afvoer van de gereede producten betreft, en zijn geregelde verbindingen onder nationale vlag tot concurreerende vrachten van het allergrootste belang. In Japan heeft men dit reeds jaren geleden ingezien en de bloei van de Japansche nijverheid is zeker niet voor een gering gedeelte te danken aan de vooruitziende blik van de Japansche Regeering op dit gebied. Moge ook onze Nederlandsche Regeering aan deze uiterst belangrijke zaak haar volle attentie wijden; zulks zal zeker een gunstige invloed hebben op de bestaansvoorwaarden van de vaderlandsche export-industrie in de moeilijke jaren op economisch gebied, die haar voorzeker na den oorlog wachten.

J. G.

OVERGANGSMOELIJKHEDEN.

Naarmate de opzettelijke ontwrictingen van het normale economische leven, door den aard der tijden geboden, toenemen, dringt in stijgende mate het besef door, dat met deze daden van oorlogshuishoudkunde, mede de verplichting aanvaard is bij de beëindiging der omstandigheden, die tot deze daden noopten en haar rechtvaardigden, het economische voertuig weer in normale banen terug te brengen. Normale banen, wat stellen wij er ons van voor? De burgemeester van Rotterdam besloot dit jaar zijn nieuwjaarsrede:

„Normale tijden, normale prijzen, hoe vaak hooren wij die niet noemen als het einde van allerlei moeilijkheden en maatregelen, als het zeker komende, waarin alles weer zal zijn zooals wij het vóór Augustus 1914 hebben gekend.

„Mij echter bekruipt wel eens de gedachte, dat het beter ware die zegswijze voor goed vaarwel te zeggen.

„Aan terugkeer van vroegere tijden en toestanden kan ik niet gelooven. De oorlog zal internationaal, politiek en economisch zóó gewichtige gevolgen hebben, dat men niet overdrijft door te zeggen, dat wij een der grootste veranderingsperioden der wereldgeschiedenis beleven. De oorlog heeft, om mij nu enkel tot het economische te bepalen, blijvende oorzaken van enorme staatsuitgaven en prijsstijgingen in het leven geroepen; hij heeft geprikkeld tot technische uitvindingen, gedwongen tot eertijds onmogelijk geachte prestaties en tot het gebruik van vrouwenarbeid op groote schaal; hij heeft allerlei nieuwe vraagstukken van voortbrenging en verdeling aan de orde gesteld en de denkbeelden verhelderd omtrent weelde en verspilling, verspilling van goederen en van arbeidskracht: hij heeft niet in de laatste plaats lessen gegeven in de organisatie der volkshuishouding, welke niet meer vergeten kunnen worden.”

Er ligt groote waarheid in deze woorden. Als het weer vrede is — het aantal vraagteekens, dat men daarachter kan plaatsen, is legio. Reeds de overgang, de teruggang van onze maatschappij, wier productief vermogen zich steeds meer aan den oorlogstoestand heeft aangepast, tot den vredestoestand, werpt problemen op, die het hun, die de teugels van het economisch bewind in handen hebben, klaar hebben gemaakt, dat een bijzonder domein van overheidszorg en overheidsbemoeiing zich nog heeft tusschen te voegen alvorens de aan handen en voeten gekluisterde volkshuishouding van den oorlog weer voor een vrijere vredeshuishouding kan plaats maken. Vooral geldt dit voor Duitschland, dat, geheel op zich zelf aangewezen, zich tot ingrijpender veranderingen in de organisatie zijner productie zag genoopt dan elders nodig

was. Geen wonder dan ook, dat vooral daar te lande het vraagstuk der „Uebergangswirtschaft” aan de orde is gesteld.

Hoeveel is hierover reeds gezegd en geschreven en hoe weinig is ten slotte tot dusver de winst van dit alles. Wij lazen eens bij Otto Ernst: In der Geschichte muss man alles wissen, sonst weiss man nichts. En hoeveel te meer geldt dit voor de toekomst! Geen berekening omtrent vragen van Uebergangswirtschaft of zij heeft te werken met tal van onbekenden, die den uitslag volstrekt onzeker maken. Toch blijft het een nuttige taak de vraagstukken, die de toekomst en vooral het overgangstijdperk onvermijdelijk zullen stellen, reeds thans te trachten te belijnen. Pogingen hiertoe zijn in Duitschland, ook van wetenschappelijke zijde reeds herhaaldelijk gedaan. Thans treffen wij in Georg Bernhard's weekblad *Plutus* een overzicht aan, waarin het geheele onderwerp, zooals het artikel zelf zegt, „ganz kurz gestreift” wordt en waarvan wij hier het belangrijkste weergeven.

Een van de merkwaardigste veranderingen, die de oorlog heeft teweeg gebracht is deze, dat terwijl te voren het vraagstuk der Kriegswirtschaft in de eerste plaats als een financiëel en een voedingsvraagstuk werd aangezien, al spoedig bleek, dat de grondstofvoorziening van nauwelijks minder gewicht was dan de voedselvoorziening, terwijl aan den anderen kant de financiëele zijde betrekkelijkerwijs de minste moeilijkheden bleek te bieden. Den staat het noodige geld te bezorgen was, de ontzaglijke sommen in aanmerking genomen, een lichte taak. Menschen, materiaal en voedsel, daar bleek het om te gaan in de beslissing van den wereldstrijd en steeds verder moest dan ook ingegrepen worden in de beweging van deze factoren. De ontwikkeling der Friedens- tot Kriegswirtschaft is weliswaar niet plotseling geschied, maar toch met groote sprongen, telkens op dat gebied waar zich behoefte aan oogenblikkelijke vervorming van den toestand onverwacht deed gevoelen. De schadelijke ontwricting, die in een normale volkshuishouding van dusdanig ingrijpen het gevolg zou zijn geweest, werd zoo goed en zoo kwaad gesust door maatregelen van de overheid. Maar zoude nu de abnormale ordening met even zoo onregelmatige sprongen weer moeten terugkeeren tot een vredesbedrijf, „so müsste zweifellos in den ersten Friedensjahren ein heilloses Drunter und Drüber entstehen”, dat ons waarschijnlijk van den pool van oorlogsellenden in een catastrofe van ernstige economische crisissen zou overbrengen. De voorbeelden liggen voor de hand. In de eerste plaats de positie op de arbeidsmarkt. Een aanzienlijk aantal arbeiders heeft het leven in den strijd gelaten of zullen als invaliden in het vaderland terugkeeren. Ongetwijfeld zal zich eenmaal deze verminderde menschenkraft in het economisch leven doen gevoelen; maar op het oogenblik van de terugkomst van den vrede zal juist niet gevaar van tekort aan arbeidskrachten dreigen, maar is veeleer te vreezen, dat er een teveel aan arbeiders zal zijn. Wanneer de millioenen mannen, die nu in het veld staan, met het beëindigen van de vijandelijkheden oogenblikkelijk den dienst verlaten, zal zich in Duitschland een overaanbod van werkkrachten en daardoor groote werkeloosheid zonder twijfel vertoonen. Evenmin zal er vraag zijn naar tal van artikelen met min of meer luxueus karakter, met welke vervaardiging zich vroeger duizenden bezig hielden, als dat de exportindustrie dadelijk weer met groote levendigheid beziel kan wezen. Zelfs moet men zich afvragen of dra de materialen uit binnen- en buitenland, die men voor de vervaardiging der artikelen van eigen dagelijksch gebruik behoeft, weer in gewenschten staat en hoeveelheid beschikbaar zullen zijn. Zoo zal men reeds bij de demobilisering van leger en vloot wel doordacht te werk moeten gaan. De schrijver van het artikel had nog als gedeeltelijke compensatie van de moeilijkheden, die hij terecht voorziet, kunnen noemen de verwachting, die men algemeen is

toegedaan, dat tal van industriearbeiders, die nu jaren buiten geleefd hebben, niet meer in de fabrieken zullen willen terugkeeren en hun bestaan in den landbouw gaan zoeken, waartoe zij misschien zelfs in groote getale zullen emigreeren. De hooge belastingdruk in het vaderland zou nog wel eens mede eene aanmoediging daartoe kunnen worden. Het artikel gaat verder dat om tot den meest gewenschten toestand te komen het aantal vaste aanstellingen naar mogelijkheid ware te vermeerderen. Dit zou aldus kunnen plaats vinden, dat de ondernemers die hun bedrijf tijdens den oorlog in onverminderden omvang hebben staande kunnen houden bij de wet verplicht worden hunne vroegere arbeiders in dienst te nemen. Daarbij, en trouwens in het algemeen, zal men op de moeilijkheid van het wederom uitschakelen der vrouwelijke arbeidskrachten stooten, zonder welke het den meesten ondernemers onmogelijk ware geweest hun bedrijf tijdens den oorlog in gang te houden. Dikwijls namen de vrouwen de plaats in van hunne echtgenooten, die voor den militairen dienst werden opgeroepen en voor zoover de man uit den strijd wederkeert, zal de vervanging daar om zoo te zeggen automatisch geschieden. Moeilijker is het vraagstuk voor de tot weduwe geworden of ongehuwde vrouw. Van verschillende zijden wordt de sociale positie van de vrouw, die na den oorlog in haar eigen levensonderhoud heeft te voorzien, zorgwekkend geacht, met alle betreurenswaardige zedelijke declinaties die daarvan het maatschappelijk gevolg kunnen zijn. De schrijver van het opstel in *Plutus* zou het de beste oplossing achten, dat de regeering zich niet door de kosten laat afschrikken en nog geruimen tijd een groot staand leger op de been houdt of althans „als Heeresangehörige auf öffentliche Kosten ernährt”. Door dergelijke maatregelen zou, al kon men er de ongewoon hooge oorlogsloonen niet mee op peil houden, althans een te sterke inzinking van het loon voorkomen worden.

Ook het punt der verschaffing van de benodigde grondstoffen dient onder oogen gezien te worden, zoowel wat die uit het buitenland, als dezulke welke binnenslands verkregen worden, aangaat. Want ook wat de laatste betreft heeft gedurende den oorlog een algeheel gebruik voor oorlogsdoeleinden, of hoogst onvoldoende productie voor vredesoogmerken, plaats gevonden. Zoo zal de steenkolen-, ijzer-, kali-, suiker-, spiritus- en ruwoliedproductie geheel nieuw gebaseerd moeten worden. Veelal grijpt hier, waar het gaat om den ombouw van oorlogsindustrieën in vredesbedrijven, het eene probleem in het andere. En dan zal de aanvulling van vast kapitaal, die tijdens den oorlog in zoo hooge mate verwaarloosd is, ernstig ter hand genomen moeten worden. Het spoorwegsysteem heeft dringend vernieuwing noodig en aan de binnenscheepvaart en haar wegen moet volle aandacht geschonken worden. Want dikwijls ligt thans de schaarsheid van eenige in het binnenland gewonnen grondstof niet zoozeer aan onvoldoende productie in de centra van voortbrenging, als wel aan de onmogelijkheid van transport naar de plaatsen waar de materialen verwerkt worden. Allereerst zal dan ook gezorgd moeten worden, dat in de verkeersbehoeften wordt voorzien en dus de fabricatie van rails, locomotieven, goederenwagens, transportinrichtingen enz. in de hand worden gewerkt.

De vraag van verkrijging der grondstoffen, die slechts door het buitenland geleverd kunnen worden, sluit hierbij aan. Wat binnenkomt zal voor de meest noodzakelijke industrieën gereserveerd moeten worden. Toevoer van deze stoffen is echter iets wat hand in hand gaat met beschikking over nationale scheepsruimte. De schrijver, dien wij hier gevolgd zijn, meent de veronderstelling te kunnen uitspreken dat, afgezien van het aanmerkelijk verlies aan tonnage door inbeslagname, de Duitsche koopvaardijvloot die behouden is gebleven, versterkt met nieuwen aanbouw, pro-

portioneel er nog gunstiger voor zal staan dan bij den vijand het geval is. Wij willen niet het tegendeel beweren, maar wij zijn toch de meening toegedaan, dat het verlies van verder schepenmateriaal, dat bij iedere oorlogsverklaring die Duitschland nog thuis gezonden krijgt het noodlottig gevolg is, het perspectief voor dit land in dit opzicht in niet onbelangrijke mate beïnvloedt. Wat hiervan evenwel zij, in ieder geval heeft de schrijver gelijk, wanneer hij heden reeds meent te kunnen vaststellen, dat, alle boycot- en antipathie-bedoelingen ter zijde gelaten, ieder land na den oorlog voor den aanvoer van grondstoffen in hoofdzaak, zoo niet geheel, op eigen tonnage zal aangewezen zijn. De staat zal dan ook zonder twijfel aan dit vraagstuk alle aandacht moeten wijden en er, indien noodig, na den oorlog niet voor mogen terugschrieken het geheele nationale scheepsmateriaal te zijner beschikking te houden. En dan, besluit de schrijver, voelt men den band weer met het vraagstuk van den export, want men kan de schepen niet leeg laten uitvaren; als vracht zullen zich aanbevelen die binnenslands voortgebrachte grondstoffen, waarvoor het buitenland ongetwijfeld koper zal zijn, zooals kali en steenkolen en misschien ook de producten der chemische industrie.

Hoe men ook over het verloop van het overgangstijdperk moge denken, dat de elementen aanwezig zijn, die voorloopig een voortzetting van het stelsel van staatsingrijpen met al zijne gevolgen noodwendig kunnen maken, is moeilijk te ontkenen. Voor ons land stelt het probleem zich in vele opzichten anders dan voor Duitschland. Nochtans kan het zijn nut hebben eens de aandacht op het vraagstuk te vestigen.

UITBREIDING DER SOCIAAL-ECONOMISCHE STATISTIEK EENE NOODZAKELIJKHEID.

Wij ontvangen de volgende beschouwing ter plaatsing:

In no. 68 van dit weekblad kwamen eenige cijfers voor over de stijging der loonen tijdens de crisis. Slaat men in het *Maandschrift* van het Centraal Bureau voor de Statistiek het artikel na, waaraan die opgaven waren ontleend (*Maart-afl levering*, blz. 354), dan treft men daarin wel een vrij groot aantal gegevens aan omtrent de loonstijging in een aantal beroepen en plaatsen, maar het is er verre van, dat deze een min of meer volledig beeld van de loonsverhoging in het geheele land geven; een samenvatting, waaruit men zou kunnen opmaken, dat het loon tijdens de crisis over het algemeen met, laat ik zeggen, 20 à 25 procent gestegen is, vindt men dan ook niet. Op dit gebrek wordt in den aanhef van het artikel gewezen. „Reeds gedurende een aantal jaren ligt het in de bedoeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek om te komen tot een maandelijksch overzicht van de wijzigingen in het loon en den arbeidsduur, zooals dat in Engeland door den Board of Trade in de „*Labour Gazette*” gepubliceerd wordt. Reeds heeft het Bureau met de Centrale organisaties van vakbonden over dit denkbeeld overleg gepleegd, maar tot uitvoering ervan is het, wegens gebrek aan personeel, nog niet kunnen komen. Waar het nu van belang geacht moet worden de stijging der loonen sedert het uitbreken van den oorlog te kennen, heeft het Bureau bij gebreke aan een geregeld overzicht als bovenbedoeld, de ter beschikking staande gegevens, die eenige aanwijzing omtrent de loonstijging zouden kunnen geven samengevat.” Wel is dit laatste te waardeeren, maar bevredigend kan een dergelijk overzicht niet zijn. Het is van het grootste belang de veranderingen in den loonstandaard en den arbeidsduur te kennen en daarvoor is een geregelde statistiek noodzakelijk. Heeft het Centraal Bureau daarvoor geen personeel, dan moet de Regeering het verschaffen. Nog onlangs, bij het debat in de Tweede Kamer over de levensmiddelenvoorziening is gebleken hoe nuttig het geweest zou zijn, als men had geweten voor hoeveel en voor

welke arbeiders het loon gestegen was en met welk bedrag. ¹⁾

Hetzelfde geldt van de prijsstatistiek; deze is ook lang nog niet wat zij zijn moet. Elke maand een overzichtje van 14 artikelen in den groothandel, 29 artikelen bij „Eigen-Hulp” in zes plaatsen en van cokes bij 8 gasfabrieken is niet voldoende. De noodige uitbreiding van dit statistiekje „kon geen voortgang hebben wegens gebrek aan personeel”, lezen wij in het jaarverslag van het Bureau over 1915 (Bijvoegsel Staatscourant 1916, no. 167). Het loont de moeite die jaarverslagen eens door te lezen; dan blijkt, dat ons Statistisch Bureau wel weet wat noodig is, maar doorlopend met tekort aan werkkrachten te kampen heeft. Reeds in 1913 (vgl. Bijvoegsel Staatsc. 1914, no. 196) zijn de volgende desiderata opgesomd: historische loonstatistiek, overzicht arbeidsvoorwaarden der werklieden in vasten dienst van Rijk, provincie en gemeente, wijzigingen in loon en arbeidsduur, wijzigingen in het aantal te werk gestelde arbeiders, patroonsorganisaties, coöperatie, kosten van levensonderhoud (budgets), terwijl nog de aandacht gevestigd werd op het feit, dat eventueel partij getrokken zou kunnen worden van de ziekte-, ouderdoms- en invaliditeitswetten voor de arbeidsloon- en werkloosheidsstatistiek; de Centrale Commissie voegde er nog aan toe de statistieken van de naamlooze vennootschappen en de beurskoersen.

Men vraagt zich af: waarom is nog geen van deze statistieken tot stand gekomen, hoewel het Bureau en de Commissie voor de Statistiek er reeds in 1913 op gewezen hebben? Het groote belang er van kan toch waarlijk niet ontkend worden en op de betrekkelijk geringe personeeluitbreiding (zes klerken en vijf schrijvers), die het Bureau in 1913 voor zijn geheele uitbreidingsplan noodig achtte, zal dit toch zeker wel niet afgestuit zijn.

Gelukkig wordt al van verschillende verschijnselen op sociaal-economisch gebied geregeld boek gehouden: wij bezitten een werkstakingsstatistiek, een statistiek van de arbeidersorganisaties, een maandschrift waarin o.a. geregeld mededeelingen over de arbeidsmarkt, de werkloosheid en de arbeidsbemiddeling voorkomen. Gerust kunnen deze publicaties, evenals de statistiek van loon en arbeidsduur in bepaalde industrieën en bij Rijkswerken een vergelijking met buitenlandsche publicaties doorstaan, al hebben onze loonstatistieken door haar late verschijning meer historische dan actuele waarde. Maar de prijsstatistiek is bepaald onvoldoende en dient aangevuld, terwijl met de op de lijst der desiderata geplaatste statistieken die van de wijzigingen in loon en arbeidsduur, van de werkgeversverenigingen, van de naamlooze vennootschappen, de coöperaties en de beurskoersen, de graadmeters bij uitnemendheid, in de allereerste plaats een aanvang behoort gemaakt te worden.

AANTEKENINGEN.

Duitsche schepen in Amerikaansche havens. — In aansluiting met onze aanteekening in het nummer van 23 Mei j.l. valt het volgende, dat ontleend wordt aan de Chronicle van 5 Mei j.l. te berichten. Volgens beslissing van den Senaat op 30 April a.c., eigent de Unie zich de Duitse schepen thans toe. Nadrukkelijk werd verklaard, dat alle aanspraken door het Duitse gouvernement en Duitse onderdanen op betalingen, uit hoofde van belangen bij de schepen, afgewezen zullen worden. Al heeft de Senaat blijkens de berichten vijf uur over de kwestie

¹⁾ Intusschen verscheen in de laatste Economische Nota een overzicht van de loonsverhoogingen der in de nijverheid werkzame arbeiders gedurende den oorlog, samengesteld door de Arbeidsinspectie. Dit overzicht waaraan op blz. 406 van dit tijdschrift eenige gegevens ontleend waren, gaat eenigszins in de richting van een statistiek, zooals wij die gaarne maandelijks door ons Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd zouden zien.

gedebateerd, zij is ten slotte toch eenstemmig tot eene beslissing gekomen die — om nogmaals het artikel in No. 60 van dit tijdschrift in herinnering te brengen — in strijd is met de verplichtingen door de Unie bij verdrag aangegaan. Opmerkelijk uit volkenrechtelijk oogpunt is, dat de beslissing bij de vermelding van het territoir waarvoor zij geldt de bepaling bevat: „except the American Virgin Islands,” dit zijn de eertijds Deensche Antillen, die eerst tijdens den wereldoorlog in Amerikaansch bezit kwamen (zie No. 42 van het weekblad). Alles te zamen zijn 101 schepen met 636.039 ton inhoud bij de beslissing betrokken. Bij den huidige prijs der schepen wordt de buit op 100 à 125 miljoen dollar geschat. Onder de schepen is het grootste schip tot heden van stapel geloopt: de Vaterland, 54.282 bruto-tonnen; 36 schepen, met 293.653 tonnen, behooren aan de Hamburg-Amerika-Lijn, 29, met 233.958, aan den Norddeutschen Lloyd. Omtrent de helft van den totaal-tonnage der Duitse schepen in Amerika ligt te New York; onder de 101 schepen zijn er ook 17 liggende in Manila en 8 te Honolulu. Acht schepen hebben een tonnage van meer dan 15.000 bruto-registertonnen.

Geldschieting aan Canada. — Onlangs verscheen in „the Board of Trade Journal” een bericht van den Trade Commissioner in Canada, dat wij nu ook als: „Sehr bezeichnend” in de Duitse pers vinden overgenomen. Het was de volgende tabel, die in percentage uitdrukt het aandeel dat Engeland, de Ver. Staten en het Dominion zelf in de leeningen, die onder alle hoofden, landelijke, stedelijke, private, zoo goed als spoorwegleeningen, zijn uitgegeven, genomen hebben in de afgelopen 8 jaren.

	Canada	Engeland	Ver. Staten
	Per cent	Per cent	Per cent
1909	22.10	74.00	3.90
1910	17.00	81.50	1.50
1911	16.86	76.56	6.58
1912	16.00	72.65	11.35
1913	12.10	74.25	13.65
1914	12.00	68.25	19.75
1915	43.70	14.20	42.10
1916	33.60	1.50	64.90

In 1916 werd voor een bedrag van \$ 316 miljoen Canadeesche effecten aangeboden, waarvan de Vereenigde Staten 205 mill. opnamen. Tot 1911 was nauwelijks sprake van Amerikaansche belegging in Canada, terwijl tot aan het uitbreken van den oorlog Engeland omtrent 75 pCt. der kapitaalbehoefte van het Dominion verstrekke. Reeds voor 1915, het eerste volledige oorlogsjaar, had een enorme vermeerdering der beleggingen voor eigen rekening in Canada plaats, ook voor de V. S. vertoende zich vermeerdering, maar Engeland retireerde. In 1916 wordt het aandeel van Amerika nog aanzienlijk grooter, waartegenover Canada zelf relatief minder belangstelling toonde en het moederland practisch als geldschietter ophield. De Engelsche geldleeners hebben vrijwel geen poging gedaan in de jaren 1909—1914, toen zij honderden millioenen in Canadeesche ondernemingen belegden, hun economische positie te versterken door de Canadeesche leeners de verplichting op te leggen daartegenover zich in het V. K. van de goederen te voorzien voor de ontwikkeling van het Dominion benodigd. Anders daarentegen Amerika, het blijkt, dat de bankiers in de V. S. algemeen als conditie voor de leening stellen, dat de Canadeesche geldopnemers zich via de Amerikaansche geldschietters zullen bevoorraden. Zoo lang — zegt de Britsche Trade Commissioner — Engeland geen geld voor het Dominion beschikbaar heeft en de V. S. de eenigste steun blijven voor de kolossale kapitaalbehoefte die Canada voor zijn economische ontwikkeling niet kan ontharen, zullen de moeilijkheden voor den Engelschen fabrikant, die in Canada zijn goederen wenscht af te zetten, nog steeds toenemen.

Koloniaal Duitschland. — In de afgelopen week heeft Dr. Solf, de Deutsche staatssecretaris van koloniën, te Leipzig een koloniale rede gehouden, waarvan de tekst uit de dagbladen voldoende bekend mag worden geacht. Belangrijk in deze rede, alhoewel op zichzelf niet geheel nieuw, is de bedoeling die men er in meende te lezen: de Kongo voor Duitschland te verkrijgen. De Deutsche bladen van sterk nationaal karakter zijn dan ook zeer met de rede tevrede.

Opmerkelijk is echter de mededeeling van Dr. Solf, dat het reeds lang geen geheim meer is, dat Duitschland reeds voor den oorlog plan had door vreedzaam vergelijk tot een afronding van zijn koloniaal bezit te geraken. Men stelle hiernaast de opzienbarende redevoering van Sir Harry H. Johnston in „The Royal Geographical Society” in Februari 1915 — zie het artikel „Het Centraal-Afrikaansche geding” in No. 53 van dit blad — waarbij van overleg tusschen Engeland en Duitschland, in zake de koloniale positie der beide mogendheden in Centraal Afrika, gesproken werd. Er ontbreekt gelooven, wij weinig aan in de uiting van Dr. Solf eene bevestiging te mogen zien van Sir Johnstons onthulling. Vergissen wij ons niet dan was deze tot op heden van Deutsche zijde nog niet gegeven.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer van versch fruit. Als soorten van versch fruit, waarvoor consenten tot uitvoer kunnen worden afgegeven, zijn thans aangewezen: kruisbessen, aardbeien, kersen, zwarte bessen, aalbessen, frambozen, boschbessen, meloenen, perziken, druiven, peren, appels, pruimen, veenbessen, mispelen, hazelnoten en walnoten. Aan de afgifte van consenten wordt de voorwaarde verbonden, dat een bepaald percentage voor het binnenland beschikbaar moet worden gesteld.

Verduurzamen van fruit en groenten. Bepaald is dat de Rijkscmissie van Toezicht resp. op de Vereeniging „Fruit-Centrale” en op de Vereeniging „Groenten-Centrale” ter verzekering van de deugdelijkheid van het verduurzaamde product aan de ondernemingen voorschriften kunnen geven, die in hare inrichtingen ten aanzien van de zindelijkheid en de behandelingswijze van het fruit (resp. de groenten) en de grondstoffen in acht genomen moeten worden.

Inrichtingen voor het verduurzamen van groenten en fruit. De toeneming van het aantal inrichtingen voor het verduurzamen van groenten en fruit begint in den laatsten tijd zulke afmetingen aan te nemen, dat de voorziening in de binnenlandsche behoefte aan verse producten er door wordt bemoeijlikt. Met name neemt het aantal inzouterijen en inmakerijen van kool en boonen meer toe dan wenschelijk is. In verband hiermede wordt ter algemeene kennis gebracht, dat de Rijkscmissie van Toezicht op de Vereeniging „Groenten-Centrale” van den Minister van Landbouw, enz. de opdracht heeft ontvangen, in het vervolg inrichtingen voor het verduurzamen niet meer dan bij hooge uitzondering als zoodanig in te schrijven.

Bijdragen in de kosten der consumptiemelkvoorziening. Door den Minister van Landbouw, enz. is het verlangen uitgesproken, dat door de leden der Kaasvereeniging zal worden bijgedragen in de aanzienlijke uitgaven, welke de consumptiemelkvoorziening aan het Rijk oplegt en wel tot een bedrag van de meeropbrengst, per liter verwerkte melk, na aftrek van den grondprijs (11 cent) van de bedrijfskosten en van een matige winst, een en ander berekend naar een voor elke soort van bedrijf vastgestelde schaal.

Benzine. In overleg met den Minister van

Landbouw is door de Toewijzingscommissie voor benzine ontheffing verleend van het verbod tot vervoer, verkoop en aflevering van benzine ten aanzien van eene hoeveelheid benzine, benzol of terpentijn-substituut van 100 gram en minder, terwijl voor den verkoop van benzine, enz. aan kleine verbruikers (loodgieters, rijwielherstellers, schilders e.d.g.) in een zoo groot mogelijk aantal gemeenten aan één of meer drogisten, die volgens de ter plaatse geldende gemeenteveroordering gerechtigd zijn tot het in voorraad houden van benzine, enz., eene hoeveelheid dier vloeistoffen in voorraad zal worden gegeven. Deze verkoop aan kleine verbruikers zal geschieden op bonboekjes, bevattende 10 bons à 1 liter.

Chilisalpeter. In aansluiting aan het bericht in ons vorig overzicht kan thans gemeld worden, dat met de distributie een aanvang kon worden gemaakt.

Rantsoen aardappelen en rijst. Blijkens telegrafische mededeeling van den Minister van Landbouw aan de burgemeesters zal ook in de loopende week het rantsoen aardappelen beperkt blijven tot 1 K.G. per hoofd; het ontbrekende wordt aangevuld met rijst.

MAANDCIJFERS.

SPOORWEGONTVANGSTEN.

Van de Maatschappij tot Exploitatie van Staatspoorwegen worden de volgende bij benadering vastgestelde gezamenlijke ontvangsten der S. S., H. S. M. en N. C. S. over Januari/April 1917 ontvangen:

Reizigers, bagage en honden	f 15.865.216,—
Goederen, levende dieren, rijtuig- gen, enz.	„ 13.518.095,—
Buitengew. ontvangsten en telegraaf ..	„ 863.493,—
Totaal.....	f 30.246.804,—

zijnde f 2.407.057,— meer dan de definitief vastgestelde cijfers over dezelfde maanden van 1916. De exploitatiekosten waren (bij benadering) f 5.195.600,— hooger.

INKLARINGEN OP AMSTERDAM.

Landen van herkomst.	Mei 1917.		Mei 1916.	
	Aantal scheepen.	Tonnen netto.	Aantal scheepen.	Tonnen netto.
Engeland.....	7	6.591	56	40.420
Zweden	7	3.532	11	3.612
Noorwegen.....	6	2.039	16	6.592
Denemarken	—	—	3	1.588
Frankrijk	—	—	1	830
Portugal	—	—	1	1.153
Spanje.....	—	—	2	1.251
Griekenland	—	—	1	1.086
Noord-Afrika.....	1	675	—	—
Ned.-Indië	2	9.334	5	24.987
Noord-Amerika	7	18.579	1	2.345
Midden-Amerika	2	5.137	—	—
Zuid-Amerika (Oostkust)	1	2.974	5	15.181
Zuid-Amerika (Westkust)	4	10.184	—	—
West-Indische eilanden..	—	—	1	1.548
Nederlandsche havens..	11	2.135	8	3.143
Totaal handelsscheepen	48	61.180	111	103.736
Viisschersvaartuigen ...	10	1.104	18	1.731
Totaal.....	58	62.284	129	105.467

Onderscheiding der handelsscheepen naar de nationaliteit:

Mei 1917.	Aantal scheepen.	Tonnen netto.	Percentage van de totale tonnenmaat.
Nederlandsche	40	56.199	91,858
Britsche	1	588	0,961
Zweedsche	3	1.708	2,791
Noorsche	2	933	1,525
Deensche	1	1.031	1,685
Duitsche.....	1	721	1,18
Totaal.....	48	61.180	100,—

NEDERLANDSCHE HANDELSSTATISTIEK.

In afwachting van het wederom maandelijks verschijnen der maandcijfers van in- en uitvoer, waarna voor de thans door het Centraal Bureau voor de Statistiek samengestelde gegevens een definitieve vorm van weergave zal worden gekozen, zijn hieronder de gelijktijdig voor Januari, Februari en Maart 1917 verschenen cijfers, volgens de indeeling die tot op heden gebezigd is, gesteld naast die van invoer tot verbruik en uitvoer uit het vrije verkeer in de overeenkomstige maanden van het jaar 1916. Gelijk in een artikel van het vorig nummer toegelicht werd, is deze vergelijking door het verdwijnen van den vermomden doorvoer in het algemeen mogelijk. (In duizenden Kilogrammen).

Algemeene voedingsmiddelen.	JANUARI				FEBRUARI				MAART			
	Invoer		Uitvoer		Invoer		Uitvoer		Invoer		Uitvoer	
	1916 (tot verbruik)	1917	1916 (uit vrije verkeer)	1917	1916 (tot verbruik)	1917	1916 (uit vrije verkeer)	1917	1916 (tot verbruik)	1917	1916 (uit vrije verkeer)	1917
Aardappelmeel ..	0	0	18.481	1.494	0	0	14.730	1.255	0	0	12.944	4.012
Boter	60	0	2.359	982	55	0	1.583	321	90	0	3.011	1.509
Eieren	0	0	733	496	25	0	1.981	735	9	0	3.799	3.264
Tarwe en -meel ¹⁾	60.236	43.803	17	92	54.032	35.063	29	59	36.633	10.900	146	117
Rijst	6.298	671	10	5	4.810	7.432	4.057	0	2.849	5	14	0
Andere granen ¹⁾	47.201	68.613	36	0	59.943	37.575	75	2	77.700	14.473	51	0
Kaas	?	?	8.314	3.103	?	?	6.792	6.583	?	?	9.048	5.135
Versche zeevisch	?	0	2.209	1.257	?	0	3.110	2.030	?	0	4.706	2.228
Haringenbokking	426	0	4.791	2.060	85	0	5.986	1.093	88	0	2.312	323
Versch vleesch ..	?	0	8.237	1.841	?	0	7.397	1.269	?	0	7.019	126
Gez. of ger. vleesch	?	0	3.354	3.040	?	0	2.727	2.514	?	0	2.354	1.810
Krachtvoeder- koeken en -meel	20.095	22.676	?	?	19.778	5.884	?	?	23.844	1.099	?	?
Genotmiddelen.												
Cacaoboonen....	3.215	1.709	0	0	1.503	1.246	693	7	588	355	231	0
Cacaopoeder....	67	7	1.941	560	1	0	1.776	349	1	0	1.749	125
Koffie	10.628	2.848	13.436	229	8.228	2.085	26.117	367	8.399	1.798	1.297	344
Thee	690	47	?	?	799	654	?	?	1.278	735	?	?
Ruwsuiker	128	3	12.851	17	88	67	10.993	20	125	0	4.641	0
Kandij, mel., bast.	46	397	6.686	1	51	160	4.900	6	6	0	5.132	34
Tabak	3.082	9.335	623	1.588	2.290	6.959	592	1.888	886	4.913	696	4.993
Sigaren	1	7	173	177	1	6	254	190	4	1	263	154
Oliën, vetten en grondstoffen daarvoor.												
Copra	11.710	8.632	0	0	7.250	3.750	0	0	5.482	2.434	0	0
Kokosnootolie ..	18	0	1.270	215	0	0	1.386	0	0	0	1.268	21
Reuzel	2.095	227	11	1	1.321	323	19	0	1.077	61	7	0
Margar. (eetbare)	2	0	10.317	13.415	0	0	12.558	11.508	13	2	13.726	10.379
Margar. (ruwe) ..	2.509	769	433	0	1.000	705	16	0	1.638	108	11	0
Katoenpittenolie	2.072	800	42	18	4.962	1.124	21	108	2.164	202	21	70
Grondnoten	785	313	43	0	89	194	0	0	3.601	2.041	0	0
Palmpitten	790	2.726	0	0	2.280	1.082	0	0	2.495	2.640	0	0
Palmolie	89	0	0	0	40	0	0	0	0	419	0	0
Sojaboonen	3.440	1.233	0	0	1	326	0	0	0	967	0	0
Soja-olie	387	2.423	0	0	609	288	0	0	419	625	0	0
Koolzaad	3.443	2.224	5	0	881	1.055	8	0	787	1.063	52	0
Lijnzaad	16.829	7.195	495	1	13.938	4.030	694	1	10.826	8.474	1.207	3.131
Lijnolie	0	0	64	30	0	0	245	29	0	0	106	299
Petroleum	13.659	26.645	3	8	15.439	322	3	8	14.739	15.045	3	7
Miner. smeeroliën	625	1.066	?	?	993	632	?	?	1.046	977	?	?
Talk, roet en meer	754	1.370	255	0	732	1.227	387	0	669	1.500	196	0
Weefstoffen.												
Hennep (ongeh.)	958	54	15	0	730	108	0	0	623	0	0	1
Ongetw. en ongev. katoenen garen	1.904	1.789	0	0	1.600	1.509	0	0	1.470	1.700	0	0
Katoen (ongesp.)	3.248	1.511	82	0	2.573	737	43	0	3.229	1.020	14	0
Vlas (geroot en gezwingeld) ..	137	0	1.884	0	109	0	1.937	0	0	0	2.343	0
Wol (alle soorten, wolafval en kunstwol)	1.286	620	0	0	1.285	647	1	0	510	524	33	0
Metalen.												
IJzer (ruw gegot.)	3.666	10.075	4	0	7.034	4.148	12	0	9.759	3.266	20	0
IJzer (smeed-, band- en pl. ijzer)	32.057	545	1.226	23	24.745	1.357	1.370	0	36.427	7.267	1.146	0
IJzer (spoorst. v.)	232	283	108	10	1.850	52	0	0	2.902	74	916	1
IJzer (gaspijpen)	4.217	39	52	1	3.749	45	588	2	4.398	313	400	0
Staal (in staven)	3.320	?	36	?	3.557	?	25	?	3.287	?	22	?
Koper (ruw)	145	23	0	0	61	1	2	0	101	5	0	0
Lood (ruw)	466	268	142	0	499	243	41	0	163	77	7	0
Tin (ruw)	182	178	0	0	20	0	3	0	177	1	11	0
Zink (ruw)	14	0	1.190	977	18	26	826	471	1.385	0	942	406
Steenkolen.												
Steenkolen	525.582	228.606	15.833	2.751	503.354	67.952	20.756	1.039	545.801	298.123	11.519	3.661
Diversen.												
Soda	1.694	1.655	7	2	2.237	1.785	0	0	2.648	2.378	0	0
Chilispeter ..	0	6.926	0	0	8.881	0	0	0	7.920	0	0	0
Cement, tras.	25.651	5.941	283	5	28.347	5.455	174	0	38.971	16.296	139	0
Huiden (gedroogd onbereid)	319	289	41	0	229	151	57	0	152	147	4	0
Huiden (gezout.)	3	419	160	410	94	260	521	112	47	158	1.110	0

¹⁾ Tarwemeel is uitgedrukt in tarwe; aangenomen is, dat 75 K.G. meel met 100 K.G. tarwe gelijk staat. Bij „andere granen” vond voor roggemeel eenzelfde verrekking plaats.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	9 Juni 1917	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14	
Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14	
Bank (Vrsch. in R.C. 5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14	
Bank van Engeland 5 " 6 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14	
Duitsche Rijksbank 5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14	
Bank van Frankrijk 5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14	
Oostenr. Hong. Bk. 5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14	
Russische Staatsbk. 6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14	
Nat. Bank v. Denem. 5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14	
Zweedsche Rijksbk. 5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14	
Zwitserse Nat. Bk. 4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14	
Bank van Italië .. 5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14	
Feder. Res. Bk. N.Y. 3-4 1/2 " —	—	
Javasche Bank.... 3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09	

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
9 Juni '17	1 3/4-2	2 1/4	4 3/8	4-5/8	—	3 3/4-4
4-9 Juni '17	1 5/8-2	2-2 1/4	4 3/8	4-5/8	—	3 1/2-4
28 M.-2 J. '17	1 7/8-2 7/8	2 1/4-3/4	4 3/8	4-5/8	—	2 1/2-4 1/4
21-26 Mei '17	2-2 1/4	2-2 1/2	4 3/8	4-5/8	—	2-3 1/4
5-9 Juni '16	2-1/2	2-1/2	4 9/16	3 3/4-4 3/8	—	2 1/2-3 1/2
7-12 Juni '15	3	3 1/4-1/2	2 7/8	—	—	1 7/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 1 Juni 1917.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
4 Juni 1917 ..	11.54 1/4	36.15	42.40	2.42 3/8
5 " 1917 ..	11.52	35.90	42.32 1/2	2.41 7/8
6 " 1917 ..	11.54 1/4	35.80	42.40	2.42 1/4
7 " 1917 ..	11.55 3/4	35.40	42.40	2.42 3/8
8 " 1917 ..	11.54 3/4	34.80	42.42 1/2	2.42 3/8
9 " 1917 ..	11.53 3/4	34.30	42.32 1/2	2.42 1/8
Laagste der week	11.51 1/2	34.05	42.30	2.41 1/2
Hoogste " "	11.57 1/4	36.30	42.52 1/2	2.43
2 Juni 1917 ..	11.57	36.35	42.50	2.43
26 Mei 1917 ..	11.55 1/2 1)	36.80 1)	42.40 1)	2.42 1/2
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

1) Noteering van 25 Mei 1917.

Data	Zwitserland	Weenen	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
9 Juni 1917	48.30	21.32 1/2	70.20	72.90	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	47.95	21.20	69.80	72.80	—
Hoogste " "	48.60	23.25	70.25	73.22 1/2	—
2 Juni 1917	48.27 1/2	23.40	70.10	73.12 1/2	99 1/2-100 1/2
26 Mei 1917	48.05	23.47 1/2	69.82 1/2	72.92 1/2	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselmarkt was deze week zeer bewogen. Het meest sprong wel in het oog de groote daling van de Marken en Oostenrijksche Kronen. De koersen liep van 36,17 1/2 tot

34,22 1/2 terug. De Duitse officieele noteering voor Holland steeg van 272 tot 275. Oostenrijk daalde van 23,12 1/2 tot 21,32 1/2. Londen dat circa 11,57 opende, liep op aanzienlijke verkoopen tot 11,51 1/2 terug. Nadat het aanbod had opgehouden verbeterde de koers tot 11,54 1/2, waarna het slot kwam op 11,53 1/2. Parijs in verhouding 42,40—42,50—42,32 1/2. Dollars (kabel) 242 3/8—241 7/8—242 3/8—242 1/2. Zwitserland eveneens sterk schommelend liep aanvankelijk van 48,17 1/2 tot 48 terug en verbeterde daarna tot 48,50; slot eerder belangrijk lager ca. 48,30. Kopenhagen vast 70—69,80—70,20; blijft gevraagd. De koers voor Stockholm ging van 73,12 1/2 langzaam terug op 72,90. Kristiania 71,40—71,10—71,25. Roebels waren flauw; van 65 liep de koers terug tot circa 59, zonder eenige kooplust. In Londen kwam een noteering van 139 1/2 tot stand. Slechts voor Roebels bankpapier scheen eenige animo te bestaan. Spanje bleef vast; middenkoers circa 55,50. Kabel Buenos Aires iets luier. Eenige levendigheid is er den laatsten tijd in den handel in Belgisch bankpapier; biljetten van de Banque Nationale waren ten slotte aangeboden à 29,25, met weinig kooplust, Société Générale's iets meer gevraagd, werden afgedaan op 27,60.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in fr. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
9 Juni 1917	4.76.45	5.73 1/4	nom.	41 1/4
Laagste d. week..	4.76.45	5.72 1/2	—	41 1/8
Hoogste " " ..	4.76.45	5.73 1/4	—	41 1/4
2 Juni 1917	4.76.50	5.72	nom.	41 1/8
26 Mei 1917	4.76.45	5.72 3/4	nom.	41 1/4
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteeringscenheden	15 Mei 1917	19 Mei 1917	Tijdperk		5 Juni 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 1/2	97 1/2	97 1/2	97 1/2
B. Aires....	d.p.gd.pes.	49 9/16	50	49 3/8	55 3/4	49 7/8
Calcutta....	sh/d.p.rup.	1 4/8	1 4/8	1 4/8	1 4/8	1 4/8
Hongkong ..	id. p. \$	2 4/8	2 4/8	2 4/8	2 4/8	2 4/8
Lissabon....	d.p.pescudo	31 1/8	31 1/8	30 3/4	31 1/2	31 1/8
Madrid	Peset. p. £	21.59	21.50	20.85	21.52	20.92
Montevideo..	d. p. peso	55 1/4	55 1/4	55 1/4	56 1/4	55 3/8
Montreal....	\$ per £	4.78 3/8	4.77 1/2	4.76 1/4	4.77 3/4	4.76 1/2
Petrograd ..	R. p. £ 10	171 7/8	170 1/4	169 3/4	185	184 1/4
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	13 7/16	13 3/4	13 7/16	13 5/8	13 2 1/8
Rome	Lires p. £	33.41	33.32	33.30	33.65	33.55
Shanghai ..	sh/d.p.tael	3/6 1/2	3/6 1/2	3/6 1/2	3/7	3/7
Singapore ..	id. p. \$	2 4/8	2 4/8	2/4	2 4/8	2 4/8
Valparaiso 1)	d.p.pap.p.	11 3/8	11 1/8	11 2/8	11 1/2	11 1/2
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 7/16	2/1 13/16	2/1 7/16

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Noteering te Londen.		te New York.
9 Juni 1917.....	37 9/16	75 3/4
2 " 1917.....	38 1/8	75 1/8
26 Mei 1917.....	37 7/8	74 3/8
19 " 1917.....	37 3/8	74 3/8
12 " 1917.....	38	74 7/8
10 Juni 1916.....	30 1/4	63 1/4
12 Juni 1915.....	23 3/8	49 3/8
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 9 JUNI 1917.

Activa.		
Binnenl. Wis-	H.-bk. f	43.449.003,27 1/2
sels, Prom.,	B.-bk. "	254.163,93
enz. in disc.	Ag.sch. "	9.541.912,55
		f 53.245.079,75 1/2
Papier o. h. Buitenl. in		
disconto		—
Idem eigen portef. f		7.132.769,—
Af: Verkocht maar voor		—
de bk. nog niet afgel. "		—
		" 7.132.769,—
Beleeningen	H.-bk. f	46.512.089,50 1/2
incl. vrsch.	B.-bk. "	2.874.100,57 1/2
in rek.-crt.	Ag.sch. "	35.912.245,51 1/2
op onderp.		f 85.298.435,59 1/2
Op Effecten	f	80.307.135,59 1/2
Op Goederen en Spec. "		4.991.300,—
		" 85.298.435,59 1/2
Voorschotten a. h. Rijk		" 9.390.581,30
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f	58.945.985,—
Muntmat. Goud		535.482.257,97 1/2
		f 594.428.242,97 1/2
Munt, Zilver, enz. "		7.419.990,25
Muntmat. Zilver .. "		—
		" 601.848.233,22 1/2
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds. f		5.188.306,—
id. van 1/2 v. h. kapit. "		3.940.905,62 1/2
		" 9.129.211,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank		" 1.465.000,—
Diverse rekeningen		" 59.861.842,63
		f 827.371.153,13
Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		" 5.234.534,18 1/2
Bankbiljetten in omloop		" 749.593.920,—
Bankassigtiën in omloop		" 1.726.109,74
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f	—
Van anderen		" 49.102.028,94 1/2
		" 49.102.028,94 1/2
Diverse rekeningen		" 1.714.560,26
		f 827.371.153,13

Beschikbaar metaalsaldo

Op de basis van 2/3 metaaldekking

Minder bedragen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Minder
Disconto's	4.567.687,99 1/2
Buitenlandsche wissels	1.117.793,—
Beleeningen	5.821.533,44 1/2
Goud	1.886.156,36
Zilver	77.145,82
Bankbiljetten	7.494.075,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..	33.301,48

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	9 Juni 1917	2 Juni 1917
Aan schatkistpromessen..	f 140.190.000,—	f 144.480.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	" 40.000.000,—	" 44.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 121.808.000,—	" 121.808.000,—
Aan zilverbons	" 20.605.827,—	" 20.406.437,50

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeisbare schulden
9 Juni 1917	594.428	7.420	749.594	50.828
2 „ 1917	596.314	7.497	757.088	51.987
26 Mei 1917	596.273	7.393	750.550	68.471
19 „ 1917	596.180	7.129	757.339	59.484
12 „ 1917	595.635	7.022	767.982	42.903
5 „ 1917	596.027	6.961	785.419	54.812
28 April 1917	596.527	6.858	773.592	62.604
21 „ 1917	591.059	6.900	755.256	79.160
14 „ 1917	590.555	6.856	755.372	80.222
7 „ 1917	590.529	6.680	752.563	73.763
31 Maart 1917	590.515	6.917	745.649	79.535
24 „ 1917	591.015	7.011	729.111	94.210
17 „ 1917	592.024	6.876	731.798	90.624
10 Juni 1916	546.323	6.715	642.005	74.904
12 Juni 1915	322.030	2.511	481.823	47.830
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
9 Juni 1917	53.245	40.000	85.298	440.806	75
2 „ 1917	57.813	44.000	91.120	441.043	75
26 Mei 1917	69.561	55.000	85.307	438.932	74
19 „ 1917	68.712	54.000	86.567	439.016	74
12 „ 1917	71.345	55.000	88.760	439.551	74
5 „ 1917	88.126	70.000	93.061	434.013	72
28 April 1917	85.942	69.000	88.693	435.216	72
21 „ 1917	78.980	62.000	89.044	430.156	72
14 „ 1917	77.830	60.000	88.379	429.372	71
7 „ 1917	77.681	60.000	87.316	431.026	72
31 Mrt. 1917	77.537	60.000	86.848	431.495	72
24 „ 1917	78.052	60.000	84.953	432.462	73
17 „ 1917	79.044	60.000	86.300	433.516	73
10 Juni 1916	39.834	19.400	71.858	408.830	77
12 Juni 1915	72.185	28.000	127.191	218.173	61
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeisb. schulden
7 April 1917	72.580	23.088	153.580	35.750
31 Maart 1917	71.932	23.468	154.052	36.883
17 „ 1917	70.768	22.749	157.573	35.236
10 „ 1917	71.353	22.957	161.927	32.618
1 April 1916	47.028	34.073	144.987	29.407
3 April 1915	30.776	29.213	114.694	13.562
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
7 Apr. 1917	6.592	38.842	47.362	6.357	58.671	51
31 Mrt. 1917	6.528	38.539	48.271	7.032	67.780	50
17 „ 1917	6.474	38.045	50.187	9.005	55.515	49
10 „ 1917	6.391	36.709	52.870	8.484	55.985	49
1 Apr. 1916	6.327	17.074	47.895	26.458	46.222	46
3 Apr. 1915	5.150	5.677	34.588	3.208	34.338	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.**OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.**

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
24 Maart 1917 ..	762	1.043	1.104	939	360
17 " 1917 ..	750	1.053	1.048	939	281
10 " 1917 ..	737	1.083	1.002	940	265
3 " 1917 ..	735	1.090	969	948	259
25 Maart 1916 ..	970	895	835	928	560
27 Maart 1915 ..	1.259	990	1.331	821	646
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.**

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 30 MEI 1917.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 71.148.220	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion ,, 52.698.220
£ 71.148.220	£ 71.148.220

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 45.080.406
Rest ,, 3.162.647	Other securities ,, 115.055.100
Public deposits ,, 57.438.657	Notes ,, 32.133.170
Other deposits ,, 119.481.225	Gold and silver coin ,, 2.402.006
Seven-day and other bills.. ,, 35.153	
£ 194.670.682	£ 194.670.682

Door het uitblijven der Engelsche bladen konden de cijfers van den laatsten weekstaat hierboven niet worden opgenomen.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
6 Juni 1917	55.087	38.966	***	***	***
30 Mei 1917	55.100	39.015	159.103	28.500	127.987
23 " 1917	55.076	38.696	157.045	28.500	125.878
16 " 1917	54.841	38.514	155.948	28.500	124.168
7 Juni 1916	61.570	35.484	119.887	28.500	85.680
9 Juni 1915	59.385	33.153	45.689	28.500	9.586
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-percentage ¹⁾
6 Juni '17	45.247	106.749	47.999	120.798	34.572	20,48
30 Mei '17	45.080	115.055	57.439	119.481	34.535	19,50
23 " '17	45.044	117.611	47.120	131.604	34.830	19,50
16 " '17	44.963	108.231	52.996	118.231	34.776	20,43
7 Juni '16	42.187	63.602	50.301	82.286	44.536	33 1/2
9 Juni '15	51.043	136.816	123.342	91.443	44.683	20 3/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**II. DUITSCHE RIJKBANK.**

STAAT VAN 7 JUNI 1917.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk. 2.574.484.000
davon Goldbestand	2.533.316.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine.....	483.115.000
Noten anderer Banken	4.861.000
Wechsel	9.250.165.000
Lombardforderungen	9.780.000
Effekten.....	98.989.000
Sonstige Aktiva	1.030.734.000
Grundkapital.....	180.000.000
Reservefonds.....	90.137.000
Notenumlauf.....	8.255.124.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten..	4.509.604.000
Sonstige Passiva	417.623.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-percentage ¹⁾
7 Juni 1917	2.574.484	2.533.316	483.115	8.255.124	37
31 Mei 1917	2.567.128	2.533.211	446.696	8.285.154	36
23 " 1917	2.561.582	2.533.168	522.360	8.132.076	38
15 " 1917	2.554.842	2.533.093	459.962	8.206.299	37
7 Juni 1916	2.499.900	2.464.602	406.264	6.697.034	43
7 Juni 1915	2.431.690	2.381.975	297.187	5.289.679	52
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Juni 1917	9.250.165	4.509.604	4.716.500	466.400
31 Mei 1917	9.364.504	4.538.163	4.662.500	431.600
23 " 1917	9.220.050	4.640.678	4.573.700	504.500
15 " 1917	9.277.793	4.592.682	4.512.900	444.300
7 Juni 1916	5.637.840	1.756.625	1.640.200	364.600
7 Juni 1915	4.202.738	1.437.907	999.000	267.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANK VAN FRANKRIJK.**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	* Te goed in het Buitenland	* Buit.gew. voorsch. o/d. Staat
7 Juni '17	5.278.511	2.033.740	257.742	774.207	10.600.000
31 Mei '17	5.273.661	2.033.741	257.601	766.576	10.500.000
24 " '17	5.269.156	2.033.740	257.493	660.437	10.400.000
17 " '17	5.264.420	1.948.706	257.232	760.437	10.300.000
8 Juni '16	4.745.245	—	350.032	688.180	7.700.000
10 Juni '15	3.919.626	—	375.235	789.235	5.700.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	* Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	493.658	1.316.321	1.131.756	19.779.898	2.740.701	75.441
522.161	1.221.257	1.120.569	19.479.437	2.628.109	127.233	
462.395	1.231.625	1.128.453	19.394.509	2.628.814	81.205	
483.356	1.234.245	1.129.851	19.344.045	2.511.567	67.839	
399.165	1.495.226	1.206.600	15.665.235	2.096.454	42.213	
258.362	2.337.498	624.649	12.015.729	2.124.591	44.142	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegoe <i>d</i> i/h bui- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Coun- tant
5 Juni '17.	1.481	2.119	120	9.182	1.350	11.889	2.362
31 Mei '17	1.480	2.119	123	9.054	1.295	11.765	2.399
14 „ '17	1.478	2.119	119	9.101	1.014	11.457	2.376
6 „ '17	1.480	2.119	123	9.243	964	11.316	2.598
29 Mei '16	1.541	1.409	66	3.520	1.215	6.286	1.789
29 Mei '15	1.574	139	55	1.592	1.258	3.416	1.530
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. BELGIE.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buiteni. saldi	Beleen. van buiteni. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
7 Juni 1917	382.036	87.635	480.000	83.377	916.045	107.131
31 Mei 1917	382.327	87.614	480.000	81.134	913.870	107.341
24 „ 1917	381.754	87.543	480.000	73.042	913.401	99.173
17 „ 1917	382.262	87.368	480.000	76.828	917.730	98.999
8 Juni 1916	247.902	66.228	480.000	60.062	701.763	147.819
10 Juni 1915	78.527	12.123	280.000	29.592	293.259	106.824

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Perce <i>n-</i> tage 1)
27 Apr. '17	522.236	30.340	106.443	819.474	18.226	68,6
20 „ '17	539.633	24.462	102.662	784.572	16.459	71
13 „ '17	539.074	21.136	102.613	783.789	13.014	71,2
6 „ '17	565.102	19.110	100.663	804.680	14.295	73
28 Apr. '16	311.182	12.011	69.033	453.671	10.520	70
30 Apr. '15	238.228	26.518	36.586	294.832	11.038	80

1) Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST
MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
9 Juni '17	684.930	3.793.990	29.230	3.747.360	60.950
2 „ '17	738.580	3.809.600	29.180	3.718.650	113.820
26 Mei '17	762.210	3.833.540	28.790	3.670.020	133.880
19 „ '17	763.440	3.776.310	28.690	3.621.400	146.630
10 Juni '16	627.300	3.481.670	31.520	3.371.680	58.450
12 Juni '15	598.700	2.524.690	37.940	2.460.000	185.800
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 1)

1) Op basis van 25 % van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 Juni 1917.

Een van de voornaamste redenen voor den langen duur van dezen oorlog is voorzeker wel gelegen in het feit, dat Rusland, verre van de verwachtingen te vervullen, die zijne bondgenooten van den beginne af te zijnen opzichte hebben gemeend te mogen koesteren, — afgezien van de beide geslaagde aanvallen die de tijdelijke bezetting van een deel van Oost-Duitschland en Galicië opleverden, — slechts een lijdelijk aandeel genomen heeft in den strijd tegen de Centrale Rijken. De berichten omtrent de Russische legers spraken doorgaans van met meer of minder succes uitgevoerde terugtochten; deze behoedden hen voor een beslissende nederlaag en bevestigden het reeds zeer lang als axioma geldende woord, dat zeide „dat Rusland niet definitief kon worden verslagen”, al diende dit axioma thans eigenlijk te worden uitgebreid in dien geest, dat Rusland ook geen definitieve nederlaag kan toebrengen. Wat hiervan de oorzaak is, onttrekt zich ten eenenmale aan onze beoordeeling en kan hier ook gevoegelijk buiten bespreking blijven; wij kunnen ons bepalen tot de opmerking, dat de „Russische stoomwals” als zoodanig in dezen oorlog niet heeft gewerkt.

Rusland is geleidelijk 't blok aan het been der Geallieerden geworden en, hoe verward en tegenstrijdig de berichten omtrent den toestand in het land ook zijn mögen, deze laten zoo goed als alle in een opzicht geen spoor van twijfel, en dit punt is de „oorlogsmoeheid”. De democratische stroom, die het oude absolutisme met zijne aanhangsels meesleurde, is niet te stuiten. Niet den vijand, die een breede strook gronds bezet houdt wil men zien, maar het oog is gericht op een wijder vershiet, op een volkomen democratisch Europa, dat te bereiken zal zijn langs den weg van een onmiddellijken vrede.

De Centrale Rijken is deze vredesgezindheid verre van onaangenaam, en volgens een Reuterbericht zouden van Duitse zijde reeds stappen gedaan zijn om tot een wapenstilstand met Rusland te komen. Of de Russische vredespartij werkelijk krachtig genoeg is, om weerstand te bieden aan den dwang die van Geallieerde zijde wordt uitgeoefend om den oorlog voort te zetten, zal thans wel spoedig blijken.

In ieder geval schijnt men in Duitschland in de afgelopen week de kansen op een spoedige beëindiging van den oorlog met den oostelijken buurman niet gering te hebben geacht. De beurs te Berlijn droeg n.l., vooral in de laatste dagen der week een vast aanzien en toonde voor een reeks van fondsen koersstijgingen, die in de eerste helft der week geleden verliezen ten deele weder goed maakten. Eene uitzondering hierop maakten scheepvaart-aandeelen, die eerder flauw lagen, eene houding die schrill afsteekt bij de willigte die zich kortelings aan de Weensche beurs voor deze soort van aandelen openbaarde. De reden hiervan is gelegen in het feit, dat zich aan de beurs aldaar groote speculatieve posities in scheepvaartwaarden hadden gevormd, vooral in aandelen der Austro-Americana, op berichten, volgens welke de maatschappij van de Oostenrijksche regeering vergunning tot den verkoop naar het buitenland van verschillende harer in Amerikaansche havens liggende schepen had erlangd. Van het in Oostenrijk zoo goed als in Duitschland bestaande verbod tot uitvoer en verkoop van schepen naar het buitenland, werd dus in dit geval eene — overigens bij de wet voor speciale gevallen voorziene — uitzondering gemaakt, die voor de Austro-Americana het voordeel opleverde, dat zij zich tot den zeer hoogen prijs van 55 millioen Kronen heeft kunnen ontdoen van 7 oude vrachtschepen, hetgeen haar een nettowinst oplevert van 30 millioen Kronen boven de sterk afgeschreven boekwaarde. Ook andere maatschappijen, zooals de Oostenrijksche Lloyd, verkochten schepen; deze laatste maatschappij 2 stuks, die op de balans voorkwamen met 930.000 Kronen voor niet minder dan 27 millioen Kronen naar China. Nu waren van de zijde der Duitse reeders eveneens reeds geruimen tijd geleden pogingen in het werk gesteld om van de Rijkregeering machtiging te verkrijgen tot den verkoop van in Amerikaansche en andere havens liggende schepen; gedurende eenigen tijd leken de kansen, dat deze zou worden verleend, goed te staan, doch toen de gewenschte toestemming eindelijk afkwam was het te laat om nog tot verkoop over te gaan. De geruchten als zouden de Hamburg-Amerika Linie en de Norddeutsche Lloyd zich door dergelijke verkoopen belangrijke kasmiddelen hebben weten te verschaffen, zijn dus onjuist geweest, daar geen enkel Duitsch schip is verkocht. Dit late afkomen van de beslissing der Regeering beteekent voor de Duitse maatschappijen belangrijke schade. Bij eventueelen verkoop van

	5 Juni.	8 Juni.	11 Juni.	Rijzing of daling.
4 % Ned. Werk. Schuld 1916	94 1/4	94 3/16	94 1/4	
3 1/2 % „ „ „ „	83 3/4	83 3/4	83 11/16	— 1/16
3 % „ „ „ „	74 5/16	74 1/2	73 9/16	— 3/4
2 1/2 % Cert. N. W.....	62	62 11/16	62	
5 % Oost-Indië 1915	101	101 1/16	101 1/16	+ 1/16

**GOEDERENHANDEL.
GRANEN.**

12 Juni 1917.

Ook in de afgelopen week hebben de tarweprijzen aan de Amerikaansche markten zich bewegen in eene richting, tegengesteld aan die, waarop allerwegen gehoopt en die van vele optimistische zijden was voorspeld. In de eerste plaats heeft daartoe meegewerkt het op 8 Juni bekend gemaakte Amerikaansche officieele oogstrapport. Daarin komt voor het eerst in dit seizoen eene schatting voor van de opbrengst aan zomertarwe. Deze stemt wel tot tevredenheid evenals de bezaaide oppervlakte, die in de Vereenigde Staten 6 pCt. grooter is dan in 1916, maar toch is de schatting van den oogst op 283 millioen bushels nog iets lager dan gehoopt werd. Tegenover het overeenkomstige zeer lage cijfer van 158 millioen op 1 Juni 1916 valt echter groote verbetering te constateeren. Ondanks deze gunstige verwachting van de zomertarwe heeft het oogstrapport echter toch tot prijsstijging geleid en de oorzaak daarvan ligt in de teleurstellende mededeelingen omtrent de wintertarwe. In plaats van een flinken vooruitgang van den stand van het gevas sedert 1 Mei, zooals verwacht was, geeft het rapport eene vermindering aan. De geraamde opbrengst is vrijwel onveranderd. Tezamen met groote verschepingen en eene sterke afname van den zichtbaren voorraad, die nu tot zeer kleine afmetingen is teruggebracht, waren voldoende redenen aanwezig voor eene flinke verhooging aan de markt te Chicago. Van 4 tot 11 Juni is Juli-tarwe daar 23 cent en September-tarwe 14 cent gestegen. De Amerikaansche „food-administrator”, die zich het doen eindigen van alle speculatie in tarwe en verlaging der prijzen tot taak had gesteld, schijnt dus den juisten weg ter bereiking van dat doel nog niet te hebben gevonden.

In de Europeesche landen, die tegenwoordig tarwe importeerden, laat de toestand zich iets gunstiger aanzien dan eenige weken geleden. Het betere weder heeft aan de tarweoogsten veel goed gedaan en zoowel uit Frankrijk als het Vereenigd Koninkrijk komen betere berichten. Ook de aankomsten van tarwe waren in beide landen van flinken om-

vang en de verschepingen uit de uitvoerlanden blijven bevredigend. Volgens mededeeling van de zijde der Regeering in het Britsche parlement is men met den tarweaanvoer in de laatste weken gelukkig geweest, doordat het verlies door den duikbootoorlog van met tarwe geladen schepen zeer klein was. De in het land aanwezige voorraad heet voldoende te zijn, om het land, ook indien de aanvoer mocht afnemen, verzekerd te doen zijn van voldoende tarwe tot aan den nieuwen eigen oogst. Deze laatste is voldoende voor 3 maanden Britsch tarweverbruik. Zeer gunstig wordt geoordeeld over het resultaat van de vrijwillige rantsoeneering der Britsche bevolking, die ondanks het gebrek aan aardappelen geleid heeft tot belangrijke tarwebesparing, zoodat de Regeering nog steeds niet tot de invoering van broodkaarten heeft behoeven over te gaan. De aanvoer van oude tarwe aan de Amerikaansche markten blijft zeer bevredigend en is veel grooter dan men op het einde van dezen kleinen oogst had verwacht.

Uit Britsch-Indië duiden de oogstberichten bij voortdurend gunstig. In Canada heet ten slotte de met tarwe bezaaide oppervlakte vrijwel dezelfde te zijn als in het vorige jaar en door het gunstige weder ontwikkelt de jonge tarwe zich geheel naar wensch. Eene Commissie is gevormd voor den aankoop, de distributie en den uitvoer van den geheelen Canadeeschen graanoogst. Ook Australië blijft steeds groote voorraden tarwe ter beschikking houden. Volgens berekening van den bekenden premier Hughes zal Australië, berekend naar den tegenwoordigen flinken uitvoer van tarwe, bij het begin van 1918 een enorm overschot voor uitvoer ter beschikking hebben van 6 millioen ton. De gevolgen van een eventueel Amerikaansch tarwe-tekort zouden door zulk een enorm voorraad gemakkelijk zijn weg te nemen, indien slechts voldoende scheepsruimte beschikbaar was. In Engeland verwacht men echter alles van de verdere bestrijding der duikbootplaag.

Maïs. Ook de maïsprijzen zijn in Amerika gestegen, niettegenstaande eene zeer groote bezaaide oppervlakte en zeer gunstige verwachtingen van den oogst. De vraag naar maïs voor export en de verschepingen naar Europa zijn echter groot en het aanbod is daarmede niet in overeenstemming. Ook in Argentinië is maïs weder duurder. In het begin der week daalden de prijzen vrij belangrijk, mischien uit vrees voor Regeeringsmaatregelen, doch later werd het verlies geheel ingehaald met goede vraag voor export. Uit Zuid-Afrika wordt een voor dat land zeer groot overschot voor uitvoer aangekondigd van ongeveer 500.000 ton, welke hoeveelheid echter in een enkel seizoen zeer bezwaarlijk zal kunnen worden uitgevoerd, omdat de spoor-

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres *)		
	Tarwe Juli	Maïs Juli	Haver Juli	Tarwe Juli	Maïs Juli	Lijnzaad Juli
11 Juni '17	238	157 3/4	64 5/8	19,10	13,70	25,10
4 „ '17	215	148	58	18,80 *)	13,40 *)	26,00 *)
11 Juni '16	105 3/4	70 1/2	40	7,10 *)	4,00 *)	11,10 *)
11 Juni '15	108 1/8	73 3/8	44 7/8	12,00	4,70	11,50
11 Juni '14	83 7/8	70 3/8	39 3/4	9,10	5,35	13,20
20 Juli '14	82 1)	56 3/8 1)	36 1/2 1)	9,40 *)	5,38 *)	13,70 *)

1) per Dec. *) per Sept. **) per Juni.

*) De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 2 en 9 Juni.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	11 Juni 1917	4 Juni 1917	13 Juni 1916
Tarwe	588,— ¹⁾	588,— ¹⁾	368,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Maïs (La Plata)	345,— ¹⁾	345,— ¹⁾	nom.
Gerst (46 lb. feeding)....	345,— ¹⁾	345,— ¹⁾	nom.
Haver (38 lb. white clipped)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	17,75
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	200,— ¹⁾	200,— ¹⁾	nom.
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	509,—

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3-10 Juni 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	3-10 Juni 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	1917	1916
Tarwe.....	7.134	218.954	278.279	2.855	33.927	6.745	252.881	285.024
Rogge.....	—	8.465	12.027	—	—	—	8.465	12.027
Boekweit	—	2.314	5.539	—	—	500	2.314	6.039
Maïs	8.257	86.518	111.967	—	54.349	62.297	140.867	174.264
Gerst	5.635	28.584	42.119	—	9.563	4.549	38.147	46.668
Haver	—	10.025	22.385	—	15.042	4.218	25.067	26.603
Lijnzaad	—	8.322	49.966	—	7.560	32.995	15.882	82.961
Lijnkoek.....	—	19.432	80.500	—	20.576	4.165	40.008	84.665
Tarwemeel.....	2.057	15.014	2.635	—	3.051	—	18.065	2.635

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	19.470	132.502	363.238	—	—	—	132.502	363.238
Maïs	—	7.479	46.697	—	—	—	7.479	46.697

wegen niet bij machte zijn, zooveel maïs naar de havens te vervoeren.

Gerst. Het aanbod van gerst van den ouden oogst aan de Amerikaansche markten blijft beperkt en vindt gemakkelijker koopers. De verwachtingen van den nieuwen oogst zijn echter zeer gunstig. Zoo wordt de oogst in Californië op een miljoen ton geschat, een zeer goed resultaat, en gerst van den nieuwen oogst wordt met een belangrijk deurt verhandeld. Europa toont daarvoor reeds veel belangstelling.

Haver. Ook de haver oogst belooft in Amerika zeer groot te worden en evenals van maïs wordt van deze graansoort een record-opbrengst verwacht. Het is te hopen, dat deze verwachting tot werkelijkheid wordt. De vrij belangrijke uitbreiding der bezaaide oppervlakte geeft daartoe gegronde aanleiding. De verschepingen van haver naar Engeland zijn in den laatsten tijd klein geweest en de haver voorraad was daar dan ook onlangs zoo klein, dat de prijs van oatmeal, in Engeland en vooral Schotland een belangrijker volksvoedsel dan hier. onrustbarend was gestegen. De Regeering heeft daarop haver gevoegd bij de graansoorten, waarvan zij den aanvoer bezorgt en kort daarna de oatmealprijzen sterk verlaagd. Uit Ierland, waar veel haver wordt verbouwd, wordt eene flinke uitbreiding van de daarmede bezaaide oppervlakte gemeld.

Buitenlandsche granen in Nederland.

In de afgelopen week zijn weder een bevredigend aantal met verschillende graansoorten beladen stoomschepen in onze havens aangekomen en verdere flinke hoeveelheden mogen spoedig worden verwacht. Ondanks deze tot meerdere gerustheid stemmende omstandigheden blijft zuinigheid echter geboden. Een voorraad van voedergranen van eenige beteekenis is in ons land nog niet aanwezig en de aan veehouders toegewezen rantsouen zijn nog steeds zeer klein. Tot nog toe is niets bekend omtrent beperkingen, ons opgelegd door de Amerikaansche Regeering, doch zoolang daarvoor de mogelijkheid bestaat (en de wenschelijkheid van zulke beperking wordt voortdurend in Amerikaansche en Engelsche dagbladen bepleit) en onze graanaanvoer nog aan vele andere gevaren blijft blootstaan, is groote zuinigheid noodig.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
8 Juni 1917..	nom.	130.-/-	238.12/6	30.10/-	—
1 „ 1917..	nom.	130.-/-	248.-/-	30.10/-	—
9 Juni 1916..	nom.	123.10/-	188.-/-	31.15/-	71.-/-
11 Juni 1915..	67/-	84.5/-	168.-/-	27.10/-	110.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

Op den voorgrond van den laatsten tijd stonden de moeilijkheden met de mijnwerkers in Limburg, die echter, naar men verwacht, tevredenstellend zullen worden opgelost.

De aanvoer van Duitschland blijft beneden de overgekomen hoeveelheid, hetgeen wordt toegeschreven aan gebrek aan arbeidskrachten en dientengevolge mindere productie.

Engeland blijft nog altijd buiten beschouwing voor de Hollandsche markt, ofschoon de toestand van de markt in Engeland zelf alle aanleiding moet geven om den export naar Holland te vergemakkelijken. De stemming is flauw en er is behoefte aan afzetgebied; het is daarom ook onbegrijpelijk, dat bij voortdurende van Engelsche zijde voor het hervatten van den aanvoer naar Holland belemmeringen in den weg worden gelegd.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review“
van 19, 26 Mei en 2 Juni 1917).

Londen. Petroleum. De prijs van geraffineerde petroleum bleef gedurende de maand Mei onveranderd en wel als volgt:

Second Grade 1 s. 1½ d.
Standard White 1 s. 2 d.
Water White 1 s. 3 d.

Op 25 Mei trad een prijsstijging van ½ d. voor alle merken.

Smeeroliën. De prijzen voor smeeroliën waren:

	Op 5 en 12 Mei	Op 18, 25 Meien	1 Juni
American pale	£ 24.10 s. tot £ 33	£ 26 tot £ 35	£ 35
American red	£ 26 „ £ 33	£ 28 „ £ 35	£ 35
American filt. cyl.	£ 26	£ 28	£ 28
American dark cyl.	£ 19	£ 22	£ 22

Benzine. Niettegenstaande de beperkingen in de voorraden wisten de benzine-noteeringen zich op het oude niveau te handhaven tot Vrijdagmiddag 25 Mei. Daarna stegen alle merken ¼ d. per gallon, zoodat de prijzen zijn:

No. 1	2 s. 10¾ d.
No. 2	2 s. 9¾ d.
No. 3	2 s. 8¾ d.

Alle merken zijn in Schotland en Ierland 1 d. per gallon duurder.

Bovenstaande prijzen dienen verhoogd te worden met 6 d. per gallon verbruiksbelasting.

Terpentijn. De prijzen waren gedurende de laatste vier weken:

	11 Mei	18 Mei	25 Mei	1 Juni
Loco 53 s. 3 d.	55 s.	53 s. 9 d.	54 s. 9 d.
Mei/Augustus 54 s.
Juni/Augustus	55 s. 9 d.	54 s. 3 d.	55 s. 3 d.
September/Dec.	.. 55 s. 9 d.	57 s. 3 d.	56 s.	56 s. 9 d.

Paraffine. De voorraden zijn voor een aanzienlijk gedeelte uitgeput en op het oogenblik zijn zelfs verscheidene merken niet te verkrijgen. De volgende prijsnoteeringen zijn dan ook zuiver nominaal:

	11 Mei	18 Mei	25 Mei	1 Juni
Smeltpunt	140° 6½—7 d.	7—7½ d.	idem	idem
„	130—132° 6 d.	6¼—6¾ d.	idem	idem
„	125—127° 5½ d.	6—6¼ d.	idem	idem
„	118—120° 5¾ d.	5¾—5¼ d.	idem	idem

Stookolie en vethoudende oliën zijn niet officieel genoteerd.

Liverpool. Behalve voor de benzine, die van 2 s. 10 d. opliep tot 2 s. 11 d. is er geen verandering van de markt te noteren.

Bakou. Gedurende de maand Mei handhaafde zich de prijs voor ruwe olie op 65 kopeken per poed. Op 31 Mei was de officieele prijs gesteld op 60 kopeken per poed.

Deprijzen te New York en te Philadelphia bleven de afgelopen vier weken op hetzelfde niveau, en wel:

te New York:

Geraffineerd in kisten	12,75 c. per gallon
Standard White in vaten	..	10,25 c. „ „
Credit Balances	3,05 c. „ „
Pennsylvanian Crude	\$ 3,10 per vat.

te Philadelphia:

Standard White	10,25 c. per gallon.
----------------	-------	----------------------

WOL.

Berichten uit Engeland ontbreken.

Te La Plata contracteert men reeds de wol van de nieuwe productie. Echter is de prijsbasis hier nog niet bekend. Voorraden der oude productie zijn te Buenos Aires bijna uitgeput. Enkele partijen zijn er verkocht op basis van f 8,— voor merinos en f 5,50 à f 6,— voor crossbeds.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded				
		56	50	45	40	
25 Mei 1917	72	57	45	38	32
18 „ 1917	72	57	45	38	32
26 Mei 1916	47½	38	32½	28½	25

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	8 Juni '17	1 Juni '17	25 Mei '17	8 Juni '16	8 Juni '15
New York 23,40 c	22,65 c	21,95 c	12,85 c	—, c
Liverpool —, d	21,44 d	13,90 d	8,49 d	5,37 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16	Overeenkomstige perioden	
	tot 25 Mei '17	1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	4804	4548	6802
Atlant. Havens	1921	2433	3572
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2361	2288	3602
" 't Vasteland.	1984	2179	3736
" Japan etc...	464	405	447
Voorraden in duizendtallen	25 Mei '17	25 Mei '16	25 Mei '15
Amerik. havens.....	899	1123	1088
Binnenland.....	776	651	600
New York	76	222	233
New Orleans	248	291	221
Liverpool	—	—	—

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester dd. 16 Mei 1917.

De positie van Amerikaansche katoen blijft sterk en prijzen zijn opnieuw hooger. Voorraden in Liverpool worden geregeld kleiner en bij de moeilijkheden om nieuwe hoeveelheden aan te voeren, worden partijen van goede kwaliteit, die beschikbaar zijn, steeds duurder. De laatste oogstberichten van Amerika zijn wat gunstiger, doch de markt is niet lager. De vraag van de Amerikaansche fabrieken bestaat en ook hier zijn verzendingen naar de spinnerijen normaal. Egyptische katoen is iets flauwer.

De handel lijdt zeer onder de distributiemoelijkheden, zoowel wat het ruwe materiaal als wat de gereede fabriekaten betreft. De vraag naar Amerikaansche garens is wel iets verbeterd, vooral voor binnenlandsch verbruik. Grove nummers worden beter gevraagd en spinners daarin zijn goed bezet. Voor medio-nummers blijft de vraag onvoldoende, maar de fijnere nummers zijn eveneens goed gevraagd. Voor de Fransche markt is nogal wat gekocht, voornamelijk in de nummers 16er tot 24er en verder in getwijnde garens, terwijl ook de overige neutrale markten meer belangstelling toonen. De prijzen van Egyptische garens worden steeds onregelmatiger en verkoopen zijn alleen mogelijk tot prijzen ver beneden pariteit der tegenwoordige noteeringen voor deze katoensoorten. De vraag is in sommige gevallen zoo onvoldoende, dat vele spinners hun productie inkrimpen en zich gaan toeleggen op fijne Amerikaansche garens. De prijzen van goede 60er twist zijn weinig veranderd.

De doekmarkt blijft zoo flauw, dat vele fabrikanten meenen, dat het goedkoopere zou zijn hun weverijen voor onbepaalde tijd te sluiten, dan tot de tegenwoordige prijzen te verkoopen. Ook wordt het steeds moeilijker de noodige sterkmaterialen te krijgen. China koopt wat meer, doch Indië blijft verwaarloosd en wil alleen orders plaatsen op de vroegere condities, die de Manchester exporteurs thans echter niet kunnen aannemen. De binnenlandsche vraag blijft voldoende, terwijl er ook nogal wat legerorders geplaatst zijn voor de Engelsche en Fransche Regeeringen.

RUBBER.

In de afgelopen week zijn de prijzen langzaam teruggevoerd. Uitgezonderd een paar dagen was de stemming over het algemeen flauw.

De markt sluit ook flauw met onderstaande noteeringen:

Prima Hevea Crêpe loco/Juni	2/10 ¹ / ₂	ende vorige week	3/-
Juli/Dec.	2/10 ³ / ₄	"	3/-
Hard fine Para	3/1 ¹ / ₄	"	3/2

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Juni	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
8 Juni 1917....	f —	53/9	—	—	5,77 à 5,89
1 " 1917....	" 23	53/9	—	30/6	5,25 à 6,02
8 Juni 1916....	" 31	47/1 ¹ / ₂	20/6	30/-	6,27
8 Juni 1915....	" 19	31/-	19/6	—	—
21 Juli 1914....	" 11 ¹ / ₂	18/-	—	—	3,26

Volslagen stiltte bleef in de afgelopen week aan onze Biet-
suikermarkt heerschen. Geen enkele zaak kwam tot stand,
hetgeen bij de uiteenlopende prijsideëen van koopers en
verkoopers, zijnde resp. f 23,— en f 28,— voor Augustus-
levering, ook niet anders te verwachten was. Houders van
opgeslagen suikers hopen, dat de Regeering eerlang vergunning
zal verleenen tot gelimiteerden uitvoer.

Willett & Gray publiceerden onlangs nieuwe productie-
cijfers betreffende de laatste bietoogsten als volgt:

	1916/17	1915/16	
Duitschland	1.500.000	1.400.000	tons
Oostenrijk-Hongarije	945.000	1.011.400	"
Frankrijk	185.000	135.899	"
België	100.000	113.097	"
Nederland	270.000	242.753	"
te zamen	3.000.000	2.903.149	tons
Rusland	1.250.000	1.467.096	"
Andere landen	564.000	707.515	"
Totaal Europa	4.814.000	5.077.760	tons

F. O. Licht bevestigt, dat de uitzaai van beetwortels in
Duitschland 3 à 4 % ten achter staat bij verleden jaar,
terwijl in Oostenrijk en Hongarije dezelfde oppervlakte,
of wellicht een weinig meer, aangeplant wordt. Volgens
berichten uit België rekent men daar op eenen 10 %
kleineren aanplant.

De zichtbare voorraden bedroegen:

	1916/17	1915/16	1914/15	
Duitschl. } 1 Sept.	250.000*	545.000*	536.607	tons
Hamburg } 1 "	305.000*	478.000*	244.741	"
Oostenrijk 1 "	39.012	58.525	141.454	"
Frankrijk 1 Mei	131.139	45.893	102.045	"
Nederland 1 April	93.989	51.402	168.045	"
België 1 "	87.525	116.909	457.575	"
Totaal Europa	906.665	1.295.729	1.650.467	tons
Ver.St.v.N.A. 3 Mei	329.000	135.170	317.582	"
Cubahavens 9 "	573.000	934.946	680.000	"
Totaal	1.809.665	2.365.845	2.648.049	tons

* Raming.

In Engeland heeft de Sugar Commission de binnen-
landsche prijzen aanmerkelijk verhoogd, n.l. Cubes van 47/1¹/₂
op 53/9; Crystals en Granulated van gemiddeld 42/- op
46/9; West-Indische Crystalized van gemiddeld 41/7¹/₂ op
46/9; Muscovados van gemiddeld 40/7¹/₂ op 44/6 en Syrups
van gemiddeld 39/7¹/₂ op 42/3.

Op Java bleef de markt zich in dalende richting bewegen.
Eene partij van ruim 100.000 picols disponible suiker No. 16
en hooger werd tot f 10¹/₂ afgedaan, doch houdt de vraag
voor export op het oogenblik geen gelijken tred met de
aanvoeren van overkochte suikers toebehoorende aan Chi-
neesche speculanten. Suiker No. 16 en h. blijft dan ook
uit de tweede hand te koop tot f 10¹/₂ en Superieur tot
f 12¹/₄ en tenzij de vraag voor export spoedig vermeerdert,
in de eerste plaats door aankopen van de Commission
voor rekening van Engeland en Frankrijk, is verbetering
van den toestand niet te verwachten. Intusschen zullen
zoowel banken als ook suikerfabrikanten, die tot hooge
prijzen aan Chineesche speculanten verkocht hebben, aan
deze koopers groote faciliteiten moeten toestaan, zal de dal-
ling der markt tengevolge van groote faillissementen gene
verdere afmetingen aannemen.

In Amerika was de markt kalm gestemd; Spot Centri-
fugals werden iets lager genoteerd, n.l. 5,77—5,89 c., doch
op deze noteering sloot de markt prijshoudend. De aanvoeren
gedurende de week bedroegen 42.000 tons. De versmeltingen
68.000 tons, latende een voorraad van 330.000 tons.

Cuba - statistiek:

	1916/17	1915/16	1914/15	
Ontv. der week tot 26 Mei.	56.584*	46.914	76.000	tons
Totaal sedert 1 Dec. 1916	1.931.060*	2.663.600	2.147.786	"
Werkende fabrieken....	?	42	102	"
Export d. week tot 26 Mei	48.000	98.645	69.550	"
Totaal sedert 1 Dec. 1916	1.234.823	1.768.601	1.357.590	"
Exp. U.K. tot 28 April.	273.834	266.629	145.326	"
Frankrijk, 28 April.	2.286	54.148	5.895	"
Totaal voorraad op 28 Mei	606.000	894.189	758.950	"
V.S. exp. ger. 1 Jan.-5 Mei	105.025	253.778	43.445	"

* Opgeve van slechts 6 havens.

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

De markt leverde ook deze week bijna niets op, het vermelden waard.

Enkele partijtjes Java, voor de tweede keer aan de markt gesteld, vonden tot slechts weinig veranderde prijzen opnieuw koopers.

Overigens blijft het bij beschouwingen, in de hoop op betere tijden.

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
9 Juni 1917	121.000	5775	1.094.000	5600	13 ³ / ₈
2 „ 1917	112.000	6275	1.124.000	5600	13 ³ / ₈
26 Mei 1917	110.000	6325	1.264.000	5900	13 ³ / ₁₆
8 Juni 1916	151.000	6400	492.000	7400	12 ³ / ₈

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 Juni 1917....	27.000	2.182.000	39.000	9.667.000
8 Juni 1916....	26.000	3.169.000	69.000	11.244.000

COPRA.

In den toestand van de markt kwam ook deze week geen verandering en ging er niets om.

Ceylon cif. Londen £ 46.- en cif. Marseille £ 80.-.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

9 Juni 1917....	f 53	} N.O.T.-condities.	K
2 „ 1917....	„ 52 ³ / ₈		
9 Juni 1916....	„ 38 ³ / ₈		
9 Juni 1915....	„ 81		
20-25 Juli 1914....	„ 28 ³ / ₄		O.

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

9 Juni 1917. Gedurende de laatste weken werden meer bevrachtingen gemeld dan gewoonlijk, hoofdzakelijk van Noord- en Zuid-Amerika. Er was veel vraag voor kolen naar La Plata Rivier, waarvoor een vracht van 125/- per ton betaald werd. Neutralen bedongen voor de betrekkelijk veilige vaart op het Westelijk halfrond een huurprijs van 50/- à 55/- per ton zwaar gewicht per maand met molestpremie boven 1 pCt. voor bevrachters rekening. Op de Net form naar Engeland werd 180/- à 200/- per ton geïntendeerd. In de Vereenigde Staten worden stakingen verwacht; aan de regering wordt de bedoeling toegeschreven om in te grijpen. Voorts is er groot gebrek aan arbeidskrachten en spoorwegwagons, waardoor moeilijkheden bij het transportvraagstuk te vreezen zijn.

Van Zuid-Amerika werden verhoogde vrachten betaald, met uitzondering van ladingen voor het Chartering Agents' Committee, dat 145/- in uitzicht stelde. Maïs werd vervoerd naar Noord-Amerika tot 200/- en naar Skandinavië tot 200 Kronen per ton, de vracht voor koffie van Brazilië bedroeg 325/- naar Engeland en 400/- naar Marseille; nog hogere vrachten worden eerlang verwacht. Naar verluidt is het surplus maïs veel grooter dan aanvankelijk verwacht werd, zoodat de vraag naar ruimte ongetwijfeld zal toenemen. Intusschen wordt bericht, dat wegens gebrek aan steenkolen de Argentijnsche regering de uitvoer, ook van bunkercolen, zal verbieden. Aangezien echter de onderweg zijnde schepen waarschijnlijk geen kolen voor de terugreis aan boord zullen hebben, zal het uitvoerverbod voor bunkercolen ongetwijfeld niet in werking treden, omdat daardoor de scheepvaart en verdere kolenaanvoer stopgezet zou worden.

Kolenvrachten bleven in alle richtingen hoog. Er werd een betrekkelijk groot aantal schepen naar Skandinavië afgesloten; de meeste bevrachtingen werden echter door de bevrachters zelf gedaan; de vracht moet ca. 200 Kronen

per ton bedragen. In Frankrijk heerscht nijpend gebrek aan kolen. Noodig zijn 5.000.000 ton per maand, terwijl de aanvoer slechts 3.500.000 ton bedraagt. De regering zal de distributie ter hand nemen en maatregelen treffen voor vlugge lossing der schepen.

Engelsch-Indië houdt het record met 450/- per ton voor rijst van Birma naar Engeland, terwijl 500/- voor een volgend schip in uitzicht gesteld wordt.

Brazilië kon, door het deelnemen aan den oorlog, de hand leggen op 49 Duitse en Oostenrijksche schepen, mede 253.795 bruto register ton.

De werkzaamheid van duikbooten was in den laatsten tijd geringer dan in de eerste maanden van den verscherpten duikboot-oorlog. Weliswaar wordt, volgens Duitse gegevens, nog steeds meer scheepsruimte vernietigd dan aangebouwd, doch langzamerhand worden de hulpmiddelen van schier de geheele wereld gemobiliseerd om handelsvaartuigen te bouwen. En inmiddels wordt overal het vervoer van niet dringend noodzakelijke goederen geleidelijk stopgezet en worden maatregelen getroffen, teneinde de beschikbare schepen intenser te gebruiken, vooral door vermindering van langdurig oponthoud in laad- en loshavens, zoodat verwacht mag worden, dat de toestand niet slechter zal worden. In elk geval kan thans reeds als waarschijnlijk aangenomen worden, dat de onbepaalde duikboot-oorlog van beperkten invloed op den duur van den oorlog is, tenminste voor zoover neutralen zich niet genoopt voelen in te grijpen, gelijk reeds door de Vereenigde Staten en zooveel andere geschied is. De duikbootoorlog heeft daar juist het tegenovergestelde van het beoogde doel bereikt, omdat een der gevolgen geweest is, dat de geallieerden de beschikking kregen over voldoende scheepsruimte om alle verliezen op den tegenwoordigen grondslag voor een tijdperk van eenige maanden goed te maken.

De aanbouw in Amerika wordt krachtig voortgezet. Door de United States Shipping Board worden plannen uitgewerkt, teneinde zooveel mogelijk stoomschepen, welke thans voor de kustvaart en de Antillen bevestigd worden, voor de transatlantische vaart in dienst te stellen. Voor noodzakelijke kustvaart zouden dan in hoofdzaak zeilschepen gebruikt worden. In verband hiermede kwam van Washington reeds bericht, dat zeilschepen door de regering niet meer voor transatlantische reizen verzekerd zullen worden.

In Denemarken is een wetsontwerp in voorbereiding, waarin bepaald wordt, dat de assurantiepenningen van schepen, welke van 1 Januari 1917 tot ult. 1920 verloren gaan, gebruikt moeten worden om die schepen te vervangen. Indien geschikte vaartuigen niet te krijgen zouden zijn, dan worden de gelden door de regering bewaard.

De Nederlandsche scheepvaart werd grootendeels hervat. De regering vorderde de meeste schepen op om graan, veevoeder en fosfaat van de Vereenigde Staten te halen. De vrachten zijn laag; er werd echter een billijke regeling gemaakt, waardoor kleine schepen gemiddeld een hooger vrachttijfer maken dan groote booten. Voorts werd een redelijke vergoeding, voor oponthoud door de oorlogsvoerden, toegestaan en de vracht pro rata verhoogd naar gelang onkosten voor molestverzekering hooger zijn. Enkele schepen werden in de vrije markt afgesloten tot zeer loonende vrachttijfers.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
4/9 Juni 1917	—	—	f 7,—	40/-	—	145/-
28M.-2 Juni 1917	—	—	„ 7,—	40/-	—	145/-
5/10 Juni 1916	—	—	„ 17,—	9/2	f 110,-	162/6
7/12 Juni 1915	—	—	9/-	7/10 1/2	57/6	58/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
4/9 Juni 1917....	—	—	—	—
28 Mei-2 Juni 1917....	—	—	—	—
5/10 Juni 1916....	—	—	—	540/-
7/12 Juni 1915....	—	—	—	230/-
Juli 1914....	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- gena Middles- bro'	Grieken- land Middles- bro'	Poti Middles- bro'
4/9 Juni 1917....	—	—	—	—
28 Mei-2 Juni 1917....	—	—	—	—
5/10 Juni 1916....	19/-	19/-	21/-	—
7/12 Juni 1915....	11/1 1/2	15/-	—	—
Juli 1914....	4/3	5/4 1/2	5/9	8/8

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Cron- stadt
4/9 Juni 1917	69/-	101/3	150/-	100/-	—	—
28M-2Juni1917	69/-	101/3	150/-	100/-	—	—
5/10 Juni 1916	34/-	79/7	100/-	47/8	f 6,50	—
7/12 Juni 1915	fr 15,—	21/-	20/8	24/6	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
4/9 Juni 1917....	350/-	450/-	—	170/-
28 Mei-2 Juni 1917....	350/-	450/-	—	170/-
5/10 Juni 1916....	118/-	145/-	165/-	150/-
7/12 Juni 1915....	62/-	—	—	80/-
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Hout gesaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.
Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

BINNENVRACHTEN.

Nog vrij veel stoomschepen komen de Rotterdamsche haven binnen; voornamelijk die met Regeeringsgoed brengen werk voor de binnenvaartschepen aan. Eenige levendigheid bracht ook in de afgelopen week het overslaan in de Waalhaven van het regeeringsgraan in de schepen van de Commission for Belgium Relief. (Een hoeveelheid van ca. 12.000 ton is thans door de Nederlandsche Regeering afgestaan, welke hoeveelheid later weer wordt teruggegeven, wanneer de diverse te verwachten Reliefbooten zijn binnengelopen).

Ook te Amsterdam zijn verscheidene booten binnengekomen, o.a. 11 dezer vier met haver en een met lijnkoeken. Lijnkoeken, die voor kort slechts in pakhuizen mochten worden opgeslagen, mogen thans ook weer in schepen worden geladen. Behalve de Regeeringsvrachten werd het navolgende besteed:

Van Ruhrhavens naar Doesburg: voor
Kleine schepen M.-6,85 (Koers f 100 — 274 Mark) per ton.

Van Rotterdam:

150 last naar Leiden à f 1,60 per last
50 „ „ „ „ 2,— „ „
50 „ „ Alkmaar „ 2,60 „ „
75 „ „ Bergen op Zoom „ 1,80 „ „

ADVERTENTIËN

Nederlandsche Bank voor Russischen Handel

BANQUE NÉERLANDAISE POUR LE COMMERCE RUSSE

Kapitaal 5.000.000 Roebels.

Kantoor: 20 NEWSKY PROSPECT PETROGRAD.
Telegramadres: NEDRUSBANK

De Bank neemt gelden à deposito en in rekening-courant en verricht alle soorten wissel- en bankzaken.

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot alle kantoren van
de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ en de TWENTSCHE BANK,
zoomede tot de heeren HOPE & Co. en LIPPMANN, ROSENTHAL & Co. te Amsterdam
en R. MEES & ZONEN te Rotterdam.

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor

GEO. H. McFADDEN & BRO. COTTON MERCHANTS

PHILADELPHIA—NEW YORK

Vertegenwoordiger voor Nederland: D. BREEKLAND, Oldenzaal—Enschede

GEBR. VAN UDEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors
Bevrachtingsagenten - Expeditieus
KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN
Telegram-Adres: „VANUDEN”

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam

Rotterdam

's-Gravenhage

Maandstaat op 31 Mei 1917

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1,784,700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 8.284.250,— waarvan in geld gestort	6,734.250,—	„
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 3.992,800,— waarvan in geld gestort	2,456.100,—	„
Voor rekening der Twentsche Kantoren gedeponoord te Londen ..	580.000,—	„
		f 11.555.050,—
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage		„ 28.310.350,—
Fondsen door ons gedeponoord voor rekening van bevriende instellingen		„ 2.506.700,—
Kassa, Wissels en Coupons		„ 19.222.227,62
Nederlandsche Staatsleeningen, Schatkistbiljetten en Schatkist- promessen		„ 50.132.746,66
Saldo's bij Bankiers		„ 13.477.609,77½
Prolongatiën gegeven		„ 6.231.730,—
Eigen Fondsen en Syndicaten		„ 4.165.302,36
Credietvereniging	f 17.041.092,26½	
af: loopende Promessen	700.000,—	„
		f 16.341.092.26½
Voorschotten tegen onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Ort.		„ 18.977.707,89
Voorschotten op Consignatiën		„ 1.458.515,87
Gebouwen		„ 1.954.515,31½
		<u>Totaal</u> f 174.333.547,75½

CREDIT

Kapitaal	f 16.000.000,—	
Reservefondsen	„ 8.118.539,82	
Waarborgfonds Credietvereniging	„ 2.391.617,50	
Reserve Credietvereniging	„ 2.462.090,36	
		f 28.972.247,68
Zieken- en Pensioenfondsen		„ 207.531,22½
Aandeelhouders voor gedeponoerde fondsen als waarborg voor 90 pCt. storting op aandeelen B	f 1.784.700,—	
in Leendepôt	29.032.350,—	„
		„ 30.817.050,—
Deposito's		„ 28.042.979,35
„ op Prolongatie		„ 3.417.100,—
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen		„ 424.730,47½
Saldo's Rekeningen Courant		„ 57.485.429,28½
„ „ „ Credietvereniging		„ 9.592.044,58
Saldo „ „ met de kantoren in Londen en Twente		„ 4.216.286,72½
Te betalen Wissels		„ 9.813.539,17
Diverse Rekeningen		„ 1.344.609,26½
		<u>Totaal</u> f 174.333.547,75½